ANT

Haftalık Dergi • 7 Şubat 1967 • Sayı: 6 • 125 Kuruş

Milletin parası komünizm tüccarlarına yediriliyor

BU BİR AJANDIR

ÖZEL SEKTÖRÜN POSTACILARA OYUNU!

HAFTANIN NOTLARI

Milli Güvenlik Kurulu'ndaki görüşmeler üzerine Çetin Altan'ın beş fıkrasından dolayı takibat açılmış ve dokunulmazlığının kaldırılması istenmiştir.

30 ocak

İnönü'nün taktiği

■ **Başbakan Demirel'le yaptığı görüşmede Tural Meselesi üzerinde durduğunu yazan gazetelere İnönü yazılı bir açıklama göndererek «Tural konusuna tek kelime ile» değinilmediğini bildirdi. Bu yazılı açıklama, İnönü'nün uslûp ve metodunu bilenler için dikkati çekicidir. İnönü'nün Tural meselesini şimdilik ertelediği, Feyzioğlu meselesine çözümyolu bulduktan sonra Tural meselesine eğileceği anlaşılmaktadır.**

Kime kredi?

■ Ziraat Bankası Genel Müdürü 1967 yılında kredi miktarının yüzde 25 oranında artırıldığını açıkladı. Krediler, büyük toprak sahiplerine verildiğine göre, topraksızların ve az topraklı olanların yararlanacağı bir şey yoktur.

Kimin vekili?

■ **CHP Milletvekili Ali Cüceoğlu, AP Milletvekili Kaya Özdemiroğlu ve Bağımsız Milletvekili Mehmet Ali Arsan'ın Almanya'daki işçileden para topladıkları açıklandı. Bu olay da, ister CHP li olsun, ister AP'li olsun, bazı milletvekillerinin aslında kimin vekili olduklarını ortaya koymuştur.**

31 ocak

Eski plaklar

■ Demirel Milli Güvenlik Kurulu toplantısına gitmeden önce yazılı demeç vererek komünizme karşı uyanık bulunmayı tavsiye edenlerin vatani ve kanuni vazife yaptıklarını söyledi. Ama, anayasa düzeni dışına taşarak özgürlükleri bir anda ortadan kaldırmak tehditlerinden hiç söz etmedi. Demirel de, kendisinden önceki siyasiler gibi, eski plâkları çalmaktadı. Ancak halkın artık bu plaktan gına geldiğinin farkında değildir.

Polis nerede?

■ **Başkentte sağcılar ve mukaddesatçılar tarafından «Moskof uşaklarına ihtar» başlıklı binlerce beyanname dağıtıldı. Bu dağıtım siyasi polisin gözleri önünde yapıldığı halde hiçbir müdahalede bulunulmadı. Aynı gün, bundan aylarca önce yayınlanan «Teori ve Pratik» adlı kitaptan ötürü Sol Yayınlar Genel Yönetmeni Muzaffer Erdost tutuklanarak cezaevine gönderildi.**

Yol göründü

■ Türkiye'de işsizliği gidermek için büyük umutlarla Almanya'ya gönderilen Türk işçilerinden 9 Bin'inin 31 Mart'ta Almanya'dan çıkarılacağı Yeni Gazete tarafından açıklandı. Komprador kapitalizminin çaresizliklerini işçimizin emeğini yok pahasına Avrupa kapitalistine satarak gözden saklamak isteyenlerin foyası yavaş yavaş meydana çıkmaktadır.

1 şubat

Zam... Zam...

■ **Hükümet, sigaraya ve içkiye «1967 bütçesine 317 Milyon Liralık ek gelir sağlamak amacıyla» zam yaptı. Böylece bütçenin yükü, vasıtalı vergilerle yine fakir fıkaranın sırtına yüklendi. Zam daha telsizle bildirilmeden piyasadan sigara ve içkinin çekildiği, sayım yapıldıktan sonra ertesi gün ortaya çıktı. Böylece belli bir aracı zümresi, daha bütçeye gelir sağlanmadan zengin edilmiş oldu.**

ÇAĞLAYANGİL

Anarşi!

■ Bazı çimento fabrikalarında yolsuzluklar yapılmıştı. Bunlar AP'nin muhalefeti yüzünden Meclis'te görüşülemiyordu. Nihayet AP Milletvekili Nihat Özel AP Grupu'na bu konuda bir önerge verdi. Çimento fabrikalarındaki yolsuzluklardan çıkarı olanlar önergenin görüşülmesini istemiyorlardı. «Hırsızlar, dalavereciler» suçlamaları arasında çimento yolsuzluğunun gündeme alınması reddedildi. Kavgadan biraz önce aynı AP Grupu, «komünizm tehlikesinin arttığı» yolunda bir bildiri yayınlayarak «anarşik hareketlerin yeni tedbirlerle önleneceğini» açıklamıştı. Bahsedilen tehlikenin kimleri korkuttuğu ve anarşinin nerede olduğu AP Grupu'ndaki kavga ile daha iyi anlaşılıyordu.

2 şubat

Kime inanalım?

■ Dışişleri Bakanı Çağlayangil Senato'da «AP Sovyet Rusya ile dostluk kurmanın hiçbir zaman aleyhinde olmamıştır. Bizim düşmanımız Sovyet Rusya Devleti değil, anayasamızın reddettiği komünizmdir. Sovyet Rusya ile kurulan dostluk için senin malın, benim malım, diye bir şey söylemeğe imkân yoktur» dedi. Oysaki Genel Kurmay Başkanı Tural bir hafta önce, Türkiye'yi yıkıcı faaliyetlerin hepsinin Moskova'dan idare edildiğini söylemişti. Acaba vatandaş hangisine inanacaktır? Dışişleri Bakanı'na mı, Genel Kurmay Başkanı'na mı?

Öncülük!

■ **Amerikan Ordusu artığı olan F-5 jet uçaklarının verilmesi dolayısıyle Bandırma'da düzenlenen törende bütün generallerin önünde konuşan Amerikan Büyükelçisi Bay Hart, F-5'lerin «müthiş bir silâh» olduğunu belirtti. Cemal Tural ise «Türk toprakları üzerinde uzun zamandan beri kurulmuş bir dostluğun yeni başarısını öğerek «Çocuklarımız yarının feza arayıcılarının öncüsü olacak» dedi. Bütün fenalıkları bir anda yok etmeğe muktedir olanlar, herhalde çocuklarımızı bir anda feza öncüsü yapmak iktidarına da sahip bulunuyorlar!**

Birleşik Arap Cumhuriyeti uçakları geçtiğimiz hafta Suudi Arabistan'ın Nacran Köyü'nü bombardıman etmişlerdir.

Yücel

Böyle olmazsa öyle olmayacak. Bu davada görev almak şerefi herkese nasip olmaz. Ben yürekli olmazsam, sen yürekli olmazsan değişmeyecek kaderi çocuklarımızın.

Tarih boyunca suya dökülüp boğulan karıncalar gibi, bu topraklar için ölen bu toprak yüzlü halk, kralların, şahların, beylerin, sömürücülerin keyfine keyf, topraklarına toprak katmışlardır. Kendileri hâlâ aç. Bu açların gerçekten sahibi genç kuşaklar sizler olacaksınız. Ne mutlu bu gençliğe ki görevinin anlayışı içinde ve titiz, bir santim bir milim geri yok. Yalnız ne kadar elin, kolun, dilin bağlı olmazsa o kadar bu memlekete, bu millete faydalı olursun.

Sana güvenim var, akıl yolunu seç oğlum. Hepinizin gözlerinden öper, başarılar dilerim.

26/1/1967

Baban
Osman Yaman

BİR BABADAN TUTUKLANAN OĞLUNA

● *T.M.T.F. Olayları sırasında tutuklanan gençlerden Yücel Yaman'ın Kırıkkale'de, Zafer Caddesi, 11 numarada terzilik yapan babası Osman Yaman, olay üzerine oğluna ANT Dergisi aracılığıyla bir mektup göndermiştir. Sadece Yücel'e değil, bütün oğullara ve babalara duyururuz...*

3 *şubat*

Vietnam

■ Vietnam Yeniyılı dolayısıyla 8 - 12 Şubat tarihleri arasında uygulanacak olan yeni ateşkes, sürekli bir barışın sağlanması yönünden umutları artırdı. Ne var ki, Birleşik Devletler, her defasında olduğu gibi, şimdiden olumsuz tavırlar takınarak, barış umutlarını daha doğar doğmaz suya düşürüyor. Nitekim, Başkan Johnson'ın "her akşam yatarken Vietnam savaşını bugün de sona erdiremediğimi düşünüyorum" diyerek gece uykularının kaçtığını açıklamasına rağmen Dışişleri Bakanı Dean Rusk, İngiliz televizyonunda yaptığı konuşmada kuzeyin bombalanmasından vazgeçilmesinin hiçbir sonuç vermeyeceğini ileri sürdü.

Tütün

■ Tekel Bakanı'nın "tüccara göz kırpan" sözleri yüzünden Ege ekici tütün piyasası ekiciler için tam bir yıkım oldu ve fiyatlar 3 Lira'ya kadar düştü. İzmir'de ekicilerin meselelerini yakından izleyen TİP Milletvekili Bahadınlı, bu düzen değişmeden ve köylü kendi toprağının sahibi olmadan alınterinin karşılığını alamayacağını söyledi.

4 *şubat*

Üzüm Dampingi

■ Pamuktaki dampingten sonra Amerika'nın üzümde de dampinge girişmesi en büyük üzüm üreticilerinden olan, Türkiye, Yunanistan ve Avusturalya'da büyük tepki yarattı. Üç ülkenin ihracatçı birlikleri, dampinge engel olunması için Dünya İhracatçılar Birliği nezdinde teşebbüsler geçtiler. Üzüm rekoltesinin bu yıl rekor seviyeye ulaştığını ileri sürerek dampinge girişen Amerika'nın bu hareketi, az gelişmiş ülkeleri tarımsal yönden de baskı altında tutmasının yeni bir örneğidir.

TRT ve Anday

■ TRT Yönetim Kurulu Üyesi Melih Cevdet Anday, bir açıklama yaparak kanunun açık hükmüne rağmen Amerikan radyolarının Türkiye'de diledikleri gibi yayında bulunduklarını, çalışma şekilleri hakkında bilgi isteyen yazılara dahi cevap vermediklerini söyledi. Ayrıca TRT'nin TİP Lider'i Aybar'ın konuşmasını sansür etmesi üzerinde de durarak "Eğer siyasal tercihler eğilimi bir kez TRT içinde başlayacak olursa, bunun ne gibi heves ve akımlara kapı açacağını düşünmek gerekir." dedi.

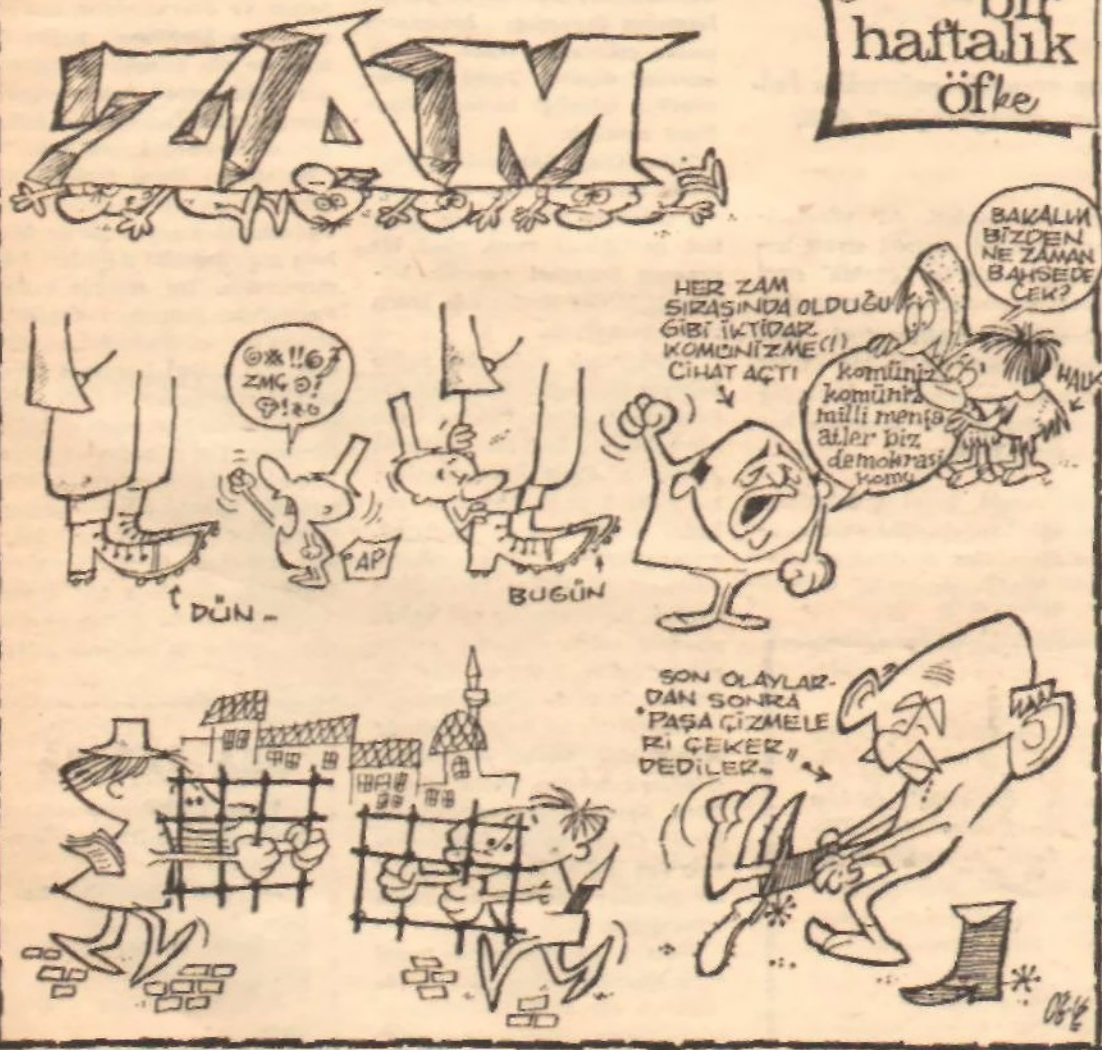
5 *şubat*

Çerkez Ethem, 67

■ Genel Merkez ile Sekizler arasındaki anlaşmazlığı görüşmek üzere toplanan il başkanlarından kurulu CHP Küçük Kurultay'ında İnönü bir taşla iki kuş vurarak hem dikta heveslilerinin karşısına çıktı, hem de teşkilât temsilcilerinin önünde "Çerkez Ethem, 1967" olarak kabul edilen Feyzioğlu'nu tam bir yenilgiye uğrattı. İnönü'nün şimdi CHP gruplarında da insiyatifi ele alarak Turhan Feyzioğlu ekibini grup yönetim kurullarından düşürmesi bekleniyor.

DİSK'e Doğru

■ Türk İş'e karşı devrimci sendikacıların meydana getirmekte olduğu Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu gelecek hafta resmen kurulmuş olacaktır. DİSK'in kurucularından Lastik İş Sendikası Genel Başkanı ve Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreteri Rıza Kuas, Lastik İş İstanbul Şubesi Kongresi'nde "Türk İş, hükümetin bir dairesi haline gelmiştir. Türk sendikacılığı ve işçi sınıfı tarihî bir dönem yaşamaktadır. Dıştaki sömürücülerle içteki sömürücülere karşı duracak olan gerçek işçi konfederasyonu bir haftaya kadar kurulacaktır" dedi.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

TEHLİKELİ OYUN!

GEÇEN haftaki yorumumuzda faşist dikta tehditlerine karşı emekçi Türk halkının direneceğini, Türkiye'de anayasa düzenine son verme teşebbüslerinin eninde sonunda hüsrana uğrayacağını yazmıştık. Son bir haftanın gelişmeleri, gerçekten de Türkiye'de uyanık kuvvetlerin varolduğunu göstermiştir. Tural'ın kendisini "muktedir lider" ilân eden emirnamesine ilk olarak emekçi Türk halkının temsilcisi Türkiye İşçi Partisi karşı koymuş, Demirel'in de dikta heveslilerinden yana çıkması üzerine meseleyi bir gensoru önergesi ile Meclis'e getirerek hükümeti hesap vermeğe çağırmıştır. İki yazarın ardarda tutuklanmasına rağmen devrimci basın susmamış, susturulamamış, demokrasinin mezar kazıcılarına "dur" demesini bilmiştir. Senato'da Millî Birlik Grupu sözcüleri, Tural'ın emirnamesinin orduda tepkiyle karşılandığını söyleyerek devrimci Türk Ordusu'nun anayasa dışı heveslilere karşı olduğunu ortaya koymuşlardır. İktidarın henüz el koyamadığı yada parçalayamadığı demokratik kuruluşlar da Demirel - Tural ikilisinin tutumuna cesaretle karşı çıkmışlardır. Son olarak CHP Lideri İnönü'nün tarihî kişiliğini ortaya koyarak "dikta heveslilerine yardımcı olmayacağını" açıklaması ise, anayasayı zorlayanlar için en ağır darbelerden biri olmuştur.

ANCAK, bütün bu direnmelere rağmen, Türkiye'de bir gün demokrasiye "Paydos" denilmesi ve anayasanın rafa kaldırılması tehlikesi tamamen ortadan kalkmış değildir. Bugün Türkiye'de Güney Amerika tipi bir faşist darbeye teşebbüs edilmemişse, bunun başlıca nedeni, Birleşik Amerika'nın ve komprador kapitalizminin henüz bunu gerekli görmemiş olmasındandır Elinde vurucu kuvvetleri bulunduran herhangi bir kimsenin sırf kişisel ihtiraslarını tatmin için girişeceği bir darbe teşebbüsü, kısa zamanda akamete uğrayacaktır. Çünkü bugün demokratik yoldan iktidara gelmiş bir parti, halkın oyuna ihanet ederek Amerika'nın ve Amerikan sermayesi ile işbirliği halindeki komprador kapitalizminin çıkarlarına tam mânasıyla hizmet etmekte, halktan yana reformları öngören anayasayı hiçe saymaktadır. Türkiye'yi yağma etmek için şartlar bu kadar uygun iken Amerika'nın ve komprador kapitalizminin ardından ne geleceği belli olmayan bir askeri darbeye oynaması düşünülemez. Böyle bir teşebbüs, ancak AP'nin tam bir çıkmaza sürüklendiği ve iktidarın Amerika ile komprador kapitalizminin çıkarlarını sarsacak şekilde el değiştirmesi ihtimalinin belirdiği bir sırada mümkündür.

DEMİREL'in bugün Tural'ı desteklemiş olmasının nedeni, iktidarın askeri bir yönetime devredilmesi isteğine değil, bazı başarısızlıkları ve vatandaşa yükletilecek yeni külfetleri, cadı kazanı kaynatarak, gözden uzak tutmak hesabına dayanmaktadır. Nitekim komünist ihtilâli tercnesi ortaya atıldıktan sonra Tekel maddelerine zam yapılması bu oyunu açığa çıkartmıştır. Yoksa bir "muktedir lider"in zuhuru halinde bu dünyanın kendisine de kalmayacağını, eğer bir parça basireti varsa, herhalde Süleyman Bey de bilmektedir. Ne var ki, iktidarın oyunu tehlikeli bir oyundur. Amerika ile komprador kapitalizminin isteklerine cevap veremez duruma düştükleri takdirde Diem'vari bir son onlar için de kaçınılmaz hale gelecek ve büyük bir ihtimalle, çok küçük hesaplar uğruna şımartılmış dikta heveslilerinin kan banyosu başlayacaktır. Böyle bir sondan kurtulmak için Türkiye'nin tek şansı, bugün faşist tehditler karşısında birleşen demokratik kuvvetlerin, emekçi halkı hızla bilinçlendirerek en kısa zamanda sağlam bir anayasa cephesi meydana getirmeleridir. Bu cepheyi kurmak, Türkiye'nin bağımsızlığı ve Türk halkının özgürlük ve refahı dâvasına inananlar için tarihî bir görevdir.

Tural konusunda Meclis'e genel görüşme önergesi veren Aybar

Anayasa Cephesi faşist diktaya karşı direniyor

■ *TİP hükümeti Mecliste hesap vermeğe çağırırken İnönü "Dikta heveslilerine yardımcı olmayacağım" dedi.*

Tural'ın anayasa düzenini tehdit eden emirnamesi, bu emirnameyi benimseyerek savunan Demirel'in demeçleri ve AP Grupu'nun bildirisi, geçtiğimiz hafta sonunda anayasa cephesinden beklenen karşılığı gördü. Bir yandan Senato'da tabii senatörler Tural - Demirel işbirliğiyle hazırlanan oyunu bütün çıplaklığıyla açığa vurarak ünlü emirnamenin kurmay subaylar tarafından tepkiyle karşılandığını ortaya koyarken, öte yandan Millet Meclisi'nde Türkiye İşçi Partisi Grupu adına bir gensoru önergesi verilerek hükümet sorumluları bu anayasa dışı çıkışların hesabını vermeye dâvet ediliyordu. Hafta sonunda toplanan CHP Küçük Kurultay'ında ise İnönü Feyzioğlu Grupu'nun hareketini Tural'ın çıkışıyla aynı paralelde görüyor ve *"Dikta heveslilerine yardımcı olmayacağım"* diyordu.

Gerçekten de, Tural'ın emirnamesinin Demirel ve AP Grupu tarafından benimsenmesi bardağı taşıran son damla olmuştu. Tural belki mevzuatın sınırlarını da aşarak dünya görüşüne ve kişisel eğilimlerine göre, bir bildiri yayınlamış ve kendisine *"muktedir lider"* sıfatını yakıştırmıştı. Hükümet bu emirnameye karşı çıkmak cesaretini kendisinde bulamıyabilirdi ama, hiç değilse bir tutum takınmayarak Tural'ı sorumluluğuyla başbaşa bırakabilirdi. Fakat Demirel böyle yapmamış, Tural'ın antidemokratik çıkışını benimsemişti. AP yöneticileri, bundan sonraki siyasi hareketleri için bu *"günlük"* emri gerekçe olarak kabul ediyorlar, *"komünizm tehlikesi"* ni ileri sürerek memlekette bir terör havası yaratmağa, tevkifler yapmağa, ocaklar yıkmağa hazırlanıyorlardı.

Bu arada Tural gazetecilere verdiği demeçte *"Bu tamim, unutulmuş olan Atatürk devrindeki statüye dönüştür"* diyerek *"ikinci Atatürk"* lüğe adaylığını koyuyordu.

■ *Türkiye İşçi Partisi Anayasa cephesine öncülük ediyor.*

İktidar, ayrıca, bütçenin meclisten geçirilmesi, ekonomik krizin ve zamların gözden uzak tutulması için de Tural'ın emirnamesinden yararlanmak ve dikkatleri başka noktaya çekmek istiyordu. Esasen bu amaçla TMTF'yi parçalamış, CHP içinde Feyzioğlu'nun Tural paralelindeki çıkışlarını vesile saymış, komünizm tehlikesini öne sürmüştü. Bunlara büyük darbeli ve şaşkınlıklar yaratacak bir kaç olay daha katabilirse durumu kurtaracağını umuyordu. İşte bunun içindir ki, Milli Güvenlik Kurulu toplantısından sonra Çetin Altan'ın beş yazısı birden dâva konusu yapılıyor, dokunulmazlığının kaldırılması isteniyor, şair Hasan Hüseyin ve yayımcı Muzaffer Erdost tutuklanıyordu.

Bu terör havası içinde önce Türkiye İşçi Partisi sert bir bildiri yayınlayarak faşist dikta heveslilerine emekçi halkın sesini duyurdu ve anayasa cephesine öncülük etti.

Bu cesur bildiriden dolayı TİP iktidar çevrelerinin şiddetli saldırısına hedef olurken bu defa Cumhuriyet Senatosu'nda Milli Birlik Grupu adına Ahmet Yıldız *"Tural'ın evvelce yayınlanan mektubu ve son emirnamesi, yayından önce hükümet tarafından görülmüş ve sayın Demirel'in ifadelerine (askeri elbise) giydirilmiş kıyafette görülmektedirler. Ordunun büyük çoğunluğunun üzüntü ile karşılandığını öğrenmiş bulunduğumuz böyle bir emri sayın Genelkurmay Başkanı'na yayınlatmanın dayandığı hesapların yanlış çıkacağını ifade etmek isterim"* diyerek Tural ile Demirel'in işbirliği halinde olduğunu açıkladı.

Tural Olayı hakkında yayınladığı bildirinin yankıları sürüp giderken Türkiye İşçi Partisi, geçtiğimiz cuma günü bir gensoru önergesi vererek hükümeti Millet Meclisi'nde hesap vermeğe çağırdı.

"Türkiyemiz ciddi bir rejim buhranı içindedir. Yıllardır yoğunlaşarak süren buhran son zamanlarda had bir safhaya girmiştir. Bunu görmemezlikten gelmek ya da bunun nedenlerini doğru teşhis etmemek, sorumlularını ortaya çıkarıp buhranın çözümüne çare aramamak, Türkiyemizin çok vahim olaylara sahne olmasına yol açabilir" diye başlayan TİP önergesinde şöyle deniliyordu:

"Genelkurmay Başkanı'nın 21 Mayıs 1967 tarihli emirnamesi olarak takdim edilen beyanların, Sayın Başbakan ve AP Meclis Grupu tarafından benimsenmesi, Yüce Meclis'i ciddi bir anayasa meselesi karşısında bırakmıştır.

Tural'ın emirnamesinde temel fikir olarak yeralan - bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir ve disipliniyle meşhur bir lider, bir büyük komutan zuhur edince planlarının bozulacağını gören komünistler derhal menfi propagandalarını bu lidere musallat ediyorlar - *cümlesinde çok partili demokratik düzenin ve anayasamızın 4. maddesinde ifadesini bulan egemenliğin bir şahıs, bir zümre ve bir sınıf tarafından kullanılamayacağı hususundaki kesin hükmün bertaraf edilmesi görüşünün, şüphe ve tereddüde mahal bırakmayacak bir açıklıkla dile getirildiği görülmektedir.*

■ *Faşist bir darbe Teşebbüsüne imkân bırakılmamalıdır.*

Emirnamenin komünist faaliyeti ve tahriki olarak gösterdiği davranışlar, anayasa teminatı altında bulunan hak ve hürriyetlerimizdir. Faşizmin

ANAYASA ÇİĞNENİRKEN!

her yerde, her zaman bu taktiği kullandığı ve komünistlerin demokratik hüriyetlerden istifade ederek ihtilâl hazırladıkları gerekçesiyle iktidarı tekellerine aldıkları ve bütün demokratik hürriyetleri kaldırdıkları bilinen bir gerçektir. Yüce Meclis'in Türkiye'de faşist bir darbe teşebbüsüne asla meydan vermeyeceğine ve etiketi ne olursa olsun bu memlekette bir dikta rejiminin kurulmasına imkân bırakmayacağına kaniiz.

Demirel ve Hükümetinin anayasa sizgisi gerisinde bir politika izlemiş olmasının sonucunda anayasaya karşı zihniyet, tutum ve davranışların son zamanlarda büsbütün yoğunlaşması ve söz konusu emirnamenin hükümetçe benimsenmesi, başta Sayın Başbakan ve hükümetini sorumlu kılmaktadır."

Ne var ki, Tural Meselesi'nin Parti Grupu ve Senato'da târtışılmasından sonra bir de Meclis'e getirilmesini AP'liler istemiyorlardı. Bu sebeple, İşçi Partisi'nin gensoru önergesinin Meclis'te görüşülmesini önlemek için derhal harekete geçtiler. Meclis başkan vekili Nurettin Ok'un başkanlık ettiği oturumda, iktisadi devlet teşekküllerinin denetlenmesi görüşmelerini bahane ederek gensoru önergesini engellediler. Nasıl olsa AP'liler Meclis'te çoğunlukta idi. Gensoru önergesinin derhal gündeme alınıp alınmaması oylandığı takdirde isteni-

Üniversiteden Yükselen Tek Ses

"Türkiye'de ordu demokrasinin emrindedir ve kim olursa olsun, ona rağmen böyle olmak zorundadır. Görülüyor ki, Tural'ın düşünceleri, belki de kendisini de aşarak, bir otoritaryanizme varmaktadır. Oysaki Türk Ordusu demokrasi safındadır. Bu tarihsel akışa aykırı akımlara hiçbir kişi ve kurum gibi, ordu da araç olamaz!"

PROF. BAHRİ SAVCI
(Cumhuriyet — 31.1.1967)

ARA TABAKA

Yaşar Kemal gene memleket gerçeklerini acı acı söylüyor:

— «Yer demir, Gök bakır».

Arasını da biz söyleyelim :

— «Ereğli Demir - Çelik!»

DAVETİYE!

Türkeş'in Tekirdağ konuşmasından:

"Ben Türk Milleti'ni, Türk aydınların ortaya, ortanın soluna davet etmiyorum. Çıplak dağlarda orman yetiştirmeye, bozuk yollarımızı onarmaya davet etmiyorum. Türklük şuur ve gururunu yüceltmeye ve zayıflayan islâm ahlâk ve faziletini tamamlamaya çağırıyorum."

YENİ İSTANBUL
(2 Şubat 1967)

len elde edilebilirdi. Bu konuda usul tartışması açıldığı zaman TİP adına Tarık Ziya Ekinci, önerge görüşülmediği takdirde anayasanın 89. maddesinin çiğnenmiş olacağını açıkladı. CHP Sözcüsü Reşit Ülker, gensoru önergesinin derhal görüşülmesinin gerektiğini savundu. AP sözcüleri ise, gensoru önergesinin görüşülmemesini sağlamak için ne gerekirse yaptılar. Bu arada TİP Sözcüsü Ekinci'ye edep dışı lâf atmalarda bulundular. Fakat kulağı söylenen her söz için kirişte olan Ok, AP'lilerin edep dışı sataşmalarını duymamazlıktan geldi ve neticede önergenin görüşülmesi AP'lilerin oylarıyla, iktisadi devlet teşekküllerinin denetlenmesi konusundan sonraya bıraktırıldı.

Faşist dikta havesliileri, bir diğer büyük darbeyi de cumartesi günü CHP Küçük Kurultayında yaptığı konuşma ile İnönü'den yediler.

■ *İnönü de dikta haveslilerine yardımcı olmayacak*

CHP Genel Merkezi'ne başkaldıran Feyzioğlu ve taraftarlarının hareketi Akis'in son sayısında Tural'ın antidemokratik çıkışıyla aynı paralelde görülerek şöyle deniliyordu: *"Bir adım daha ve karşılarında mücadele ettiğimiz bir zihniyetin yeni temsilcilerinin, itirazı demokratik rejime olanların, otoriter rejimi bütün fenalıkların bir anda yokedicisi sayan, bunu da bir modern umacının vereceğini sandığı dehşetin arkasında saklayan, belki iyi niyetli, fakat herhalde son derece iptidai bir silâhlının kolundasınızdır. Artık (Çerkez Ethem, 1967) sinizdir."*

Çerkez Ethem, 1967, Feyzioğlu'nun ta kendisiydi. İnönü'nün birincisine olduğu gibi, ikinci Çerkez Ethem'e karşı da savaş açacağı ve ergeç hakkından geleceği ima ediliyordu.

Nitekim, Sekizler ile Ecevit'çiler arasındaki anlaşmazlığı görüşmek üzere toplanan CHP il başkanlarına hitaben yaptığı konuşmada İnönü, Feyzioğlu ve arkadaşlarını tam mânasıyle karşısına alarak şöyle dedi:

"Demokratik rejimi komünist düşmanlığı perdesi altında kuşa çevirmek isteyen dikta heveslilerine yardımcı olmayacağım. Bugün memlekette aşırı sol şüpheleri ne kadar haklı ise, irtica ve aşırı sağ eğilimleri ondan daha azgın haldedir. Bunlar yem arayan uçan kuşu komünist olarak ithama hazırdırlar. Fırsat bulurlarsa kısa yoldan diktaya gideceklerdir.. Bunların CHP'yi bir âlet olarak kullanmalarına karşı koymayı ve CHP'yi komünistlikten kurtarmak iddiasını taşıyanların mürteci dikta taraftarları ile hiçbir zaman temasa girmemelerini tavsiye ederim."

İnönü, böylece bir oyunu bütün çıplaklığıyla ortaya koyuyordu. Faşist dikta heveslileri, CHP içinde de Feyzioğlu'nu partiyi kominístleşmekten kurtarmak gerekçesiyle kullanıyorlardı. Ama İnönü, CHP'nin, değil bir komünist parti, hattâ bir sosyalist parti dahi olmadığını belirterek suçlamaları cevaplıyor ve anayasa düzenini faşist dikta heveslilerine karşı savunacağını açıklıyordu. CHP Lideri, böylece bir taşla iki kuş vurmuş oluyordu. Hem Feyzioğlu'nu teşkilât temsilcileri önünde perişan ediyor, hem de nevzuhur diktacılara tarihi şahsiyetinin ağırlığıyla karşı çıkıyordu.

Hafta kapanırken Demirel - Tural ikilisinin öncülük ettiği dikta heveslileri tam bir bozgun halindeydiler. Demirel iktidarı bu sefer de yenik düşmüştü.

İNÖNÜ DEMİREL İLE
— Dikta heveslilerine havızı —

KÖPEKSİZ KÖY

Yaşar Kemal

NEYE, nereye elini atsan dökülüyor. Dökülmemiş, laçkalaşmamış hiç bir şey yok. Türkiye'de şöyle oooh dedirtecek hiç, hiçbir şey göremiyorsun. Bir memleket bu hale nasıl getirilir, nasıl gelir bunu akıllar almıyor. Her yerde, her şeyde bir çürüme, bir ölüme gitme kokusu. Yoksulluk, gırtlağa kadar, cehalet almış yürümüş. Halk üç bin yıl öncesinin hayatını yaşıyor. En ilkel yaşama, en ilkel âletler, en ilkel, en ilkel..

Zavallı, kadersiz, üç yüz yıldır satılığa çıkarılmış memleket. Satılığa çıkaranlar da kendilerini bu milletin çocukları sayanlar. Vatan, millet, canım kurban diyenler. Vatan, millet lafını dillerine vird etmişler. Avrupalı gâvurlarla bir olup fakir fıkara milleti durmadan durmadan soymuşlar. Azıcık mutlulukları için. Doymamışlar. Gözlerini toprak doyurmuş. Doymuyorlar. Gözlerini toprak doyursun. Karşı çıkanları, siz bu memleketi batırdınız, sattınız diyenleri kahretmişler, öldürmüşler. Kahredecekler, öldürecekler.

Benim şaştığım, bu burjvular, bu satılıklar, bu hale getirdikleri halkın yüzüne utanmadan, sıkılmadan nasıl bakıyorlar? Nasıl nasıl bakıyorlar? Bunlarda hiç haya, hiç insanlık yok mu? Hiç insanlık onuru yok mu?

Eskiden satılmışlıklarını örtmek için her ileri hareketi dinsizlikle damgalıyorlardı. Şimdi de komünistlikle.

Azıcık mürekkep yalamışlar, azıcık aklı başında olanlar, bir şeycikler bilenler, hattâ bu satılık burjuvalar bilirler ki, komünistlik köylülerle işçilerin birleşerek burjuva hükümetlerini zorla alaşağı edip kendi diktatoryalarını kurmalarıdır.

Bizim burjuvalar ne yapmışlar, komünistlik pezevenliktir demişler. Bizim burjuvalar ne yapmışlar, komünistlik kızılbaşlıktır demişler. Ahlâksızlık, vatan hayınlığıdır demişler. Komünistler kendi vatanlarını, kültürlerini, geleneklerini yok ederler, demişler.

Amerika'ya karşı çıkarsın, komünist.. Hani komünist vatan haini idi? Vatanını satardı?

Amerikalılar karına kızına saldırır, buna karşı çıkarsın, komünist. Hani komünistler ırz düşmanı idi?

Burjuvalar milli kültürünü yozlaştırırlar, ona karşı çıkarsın, komünist. Hani komünistler kültür düşmanı idi?

Geleneklerini yozlaştırır maymun burjuvazi. Ona karşı çıkarsın, komünist. Hani komünistler gelenek düşmanı idi?

Yunus Emre'yi, Koca Sinan'ı yaratmış bir millet tutsaklığa, aşağılanmaya lâyık bir millet değildir. Her milletle eşit koşullar içinde işbirliği yapar, dersin, komünist. Hani komünistler kendi tarihlerine düşmandılar?

Yalan dolan onların baş sermayeleridir. Başka yolları yok, yalandan, namussuzluktan başka çıkar yolları yok. Satılmışlıklarını örtmek için ellerinden gelen her yalanı, her namussuzluğu kullanıyorlar. Bir süre de beceriyorlar. Yutturuyorlar. Vatanseverleri, iyi insanları hiç olmazsa bir süre kandırabiliyorlar. Ama bir şeyin önüne geçemiyorlar, insanların bir süre sonra kendi kendilerine sual sormalarının önüne geçemiyorlar. Geçemeyecekler.

Siz iyisiniz, hassınız, Türkiye'yi gül gibi iyi idare ediyorsunuz, ettiniz de bu yoksulluk neden? Koskoca, dünyanın en büyük imparatorluklarından birisini kurmuş bir millet şimdi neden dünyanın geride kalmış on milletinden birisi?

Neden yüzde yetmişimiz okur yazar değil?

Neden, kendi irademizin dışında, başka bir millet istedi diye üçüncü bir dünya savaşı patladığında börtü böceği, kurdu karıncasıyla benim memleketimdeki tekmil canlılar neden, neden, neden topyekûn bir ölüme mahkûm ediliyor?

Türkiye toprakları neden çölleşiyor? Her yıl dört yüz milyon metre küplük bir toprak parçası kayıp neden denize gidiyor?

Neden, neden topraklarımız öldürülüyor? On beş yirmi yıl içinde neden, neden, neden halkımız açlığa mahkûm?

Neden kültürümüz yozlaştırılıyor?

Neden sanayi kuramıyoruz? Ya da sanayi kurmamıza izin vermiyorlar?

Neden böylesine çırılçıplak kalırcasına soyuluyoruz?

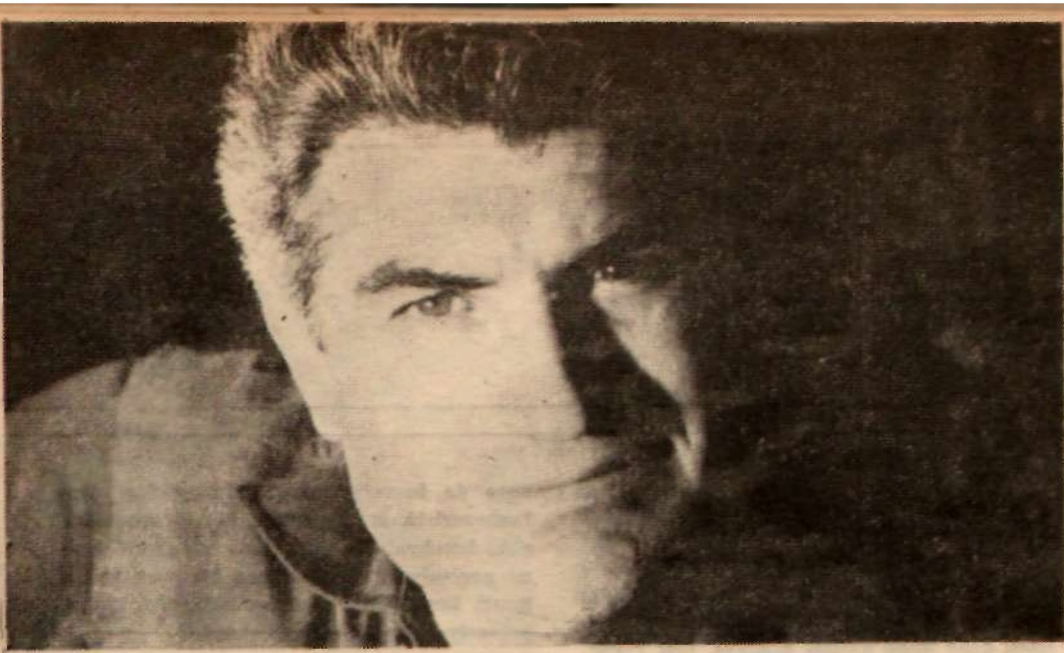
Neden Amerikalıların tutsağıyız? Daha başka, başka sorular, sorular, sorular... İnsan oğlunun kafası uçkur bağın değil ki çeke bağlayasın. İnsanlar bu sualleri soracaklar. Doğruya erinde gecinde ulaşacaklar. Ulaşınca da eyleme geçecekler. Çünkü insanlar, normal insanlar vatanlarını, milletlerini her şeyin üstünde severler.

Yıllardan bu yana, ağızlarında çiğneye çiğneye bir hal ettikleri bir sakızları var, komünistler., Komünistler gelecekler.. Niçin Rusya'ya karşı koymuyorsunuz?

Bir tek Rus askeri mi var, benim sınırlarım içinde be ahmaklar? Var da ona karşı savaşmıyor muyum?. Bir miliyetçi milletini çürütmee gelen herkese karşı savaşır. Kültürünü yozlaştıran, milletini aşağılayan, halkını sömüren, toprağının ölmesine sebep olan herkese, herkese karşı savaşır. Eğer içinde azıcık insanlık varsa, her vatandaş savaşır. Kime karşı olursa olsun.. Savaşır.

İşte eseriniz, işte perperişan Türkiye, İşte bir harabe... Bu harebenin üstüne tünemiş hâlâ konuşuyorsunuz.... Sizi baykuşlar sizi!.

Kandıramazsınız.. Bir gün, iki gün göz boyarsınız, ama üçüncü gün.. Bu memleketin insanları vatanlarını severler. Daha dün Çanakkale'de sömürücülere karşı nasıl döğüştüler, gördünüz. Dumlupınar'da, Sakarya'da.. Gene de döğüşecekler. Yalanınız dolanınız para etmez. Laçka ettiğiniz, ölüme ittiğiniz, her gün biraz daha yok olmağa doğru sürüklediğiniz bu memleketin çocukları bütün bunları sizin yanınıza koymaz.

KORKMAZGİL
— Korkutamayacaklar —

ADALET

■ *Şair Hasan Hüseyin ve Erdost tutuklandı.*

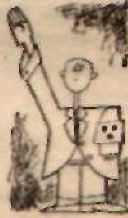
Türkiye'nin en "muktedir" adamının, dillere destan buyruğunun gazetelerde yayınlanmasından ve yerli Johnson ile takımının heyecanlı demeçlerle buyruk sahibi Muktedir'i desteklemelerinden sonra Şair Hasan Hüseyin tutuklandı.

Demirel, yeni bir terör devrinin başlayacağını müjdeleyen yazılı demecini henüz hazırlamaktaydı ki, önceki cumartesi günü Hasan Hüseyin'in çalıştığı Akis Dergisi Bürosu'na bir polis geldi. Polis, Savcının, sorgu için kendisini istediğini söylüyordu. Hasan Hüseyin evliydi ve karısıyla üç yavrusu, evinde onu bekliyorlardı. Şair polise derdini anlatamayınca sarıldı telefona ve savcıdan pazartesi gününe kadar kendisine mühlet vermesini istedi. Cumartesi - pazarı evinde karısının ve yavrularının yanında, içindeki kuşkuyu bastırmaya çalışarak yarı tedirgin geçirdi.

Geride bıraktığımız haftanın ilk gününde Şair Hasan Hüseyin savcının karşısında sorulanlara karşılık verirken, Demirel'in dehşetengiz demeci de ajans ve öteki yayın organlarıyla bütün yurda ve yurt dışına yayılıyordu.

Hasan Hüseyin, savcılıktaki ilk sorgusundan sonra Beşinci Sulh Ceza Yargıçlığı'na gönderiliyordu. Hasan Dinçer'in savcısının isteğini yargıç da kabul etmiş ve tutuklama kararı vererek cezaevine yollamıştı. Bu saatlerde de şairin Kızılırmak adlı kitabı bütün yurtta serbestçe satılıyordu.

Şair Hasan Hüseyin'in tutuklanmasını iki gün sonra Sol Yayınlar Yönetmeni Muzaffer Erdost'un tutuklanması izledi. Ancak Erdost başka bir yargıç tarafından iki gün sonra serbest bırakıldı.

Öte yandan, beraat talebiyle Yargıtay'a başvurmuş olan Şadi Alkılıç'ın beklenen murafaası 3 Şubat'ta yapılamadı. Alkılıç'ın avukatları, Yargıtay Üçüncü Ceza Dairesi'ni reddetmişlerdi. Bunun üzerine dâva dosyası Dördüncü Ceza Dairesi'ne gönderildi. Dördüncü Ceza Dairesi ise, dosyayı henüz inceleyemediği için murafaayı başka güne bıraktı.

KIZILIRMAK

Kızılırmak şiirini yazan Hüseyin Korkmazgil tutuklandı.
CUMHURİYET
(1 Şubat 1967)

★

Kızılırmak onbeş yıdan beri ilk defa dondu.
CUMHURİYET
(3 Şubat 1967)

ZAMLAR

■ *AP iktidarının koyduğu zamlar aslında birer maskeli vergidir*

HAYAT pahalılığını önlemek vaadleriyle iktidara gelen Adalet Partisi, beklenen zamları sıralamağa başlamıştır.

Tekel maddelerine yapılan zamlar 1967 bütçesine 317 milyon lira sağlayacaktır.

İthal malları fiyatlarını yükseltecek bir kanun yürürlüğe girmiştir: Dış ülkelerden deniz yolu ile gelecek mallardan yüzde 5 oranında rıhtım resmi alınacaktır.

Çimentonun tonuna 15 lira zam yapıldı.

28 Aralık 1966'da Millet Meclisi'ne verilen tasarı gerçekleşince akaryakıta yapılan zamlarla 310 milyon lira, ithalât damga resmine yapılan zamlarla 320 milyon lira sağlanacaktır.

İktisadi Devlet Teşekkülleri mamullerine 800 milyon lira sağlayacak zamlar yapılacaktır.

Şekerin kilosuna 50 kuruş zam yapılması beklenmektedir. Taş kömürü fiyatlarında yeniden ton başına 25 lira zam yapılması düşünülmektedir. Elektriğe zam yapılacaktır.

Öte yandan, vergi kaçakçılığını önlemekte az buçuk etkisi görülen Servet Beyannamesi kaldırılacaktır. Millî gelirin yarıya yakınını sağlayan ve kalkınma hızının yüzde 8'in üzerine çıkmasında en büyük amil olan tarım gelirlerine dokunulmayacaktır.

Yapılan zamlar, yuvarlanan kar yığınları gibi, gitgide büyüyerek, bakkallardaki, manavlardaki, kasaplardaki, lokantalardaki, kahvelerdeki, mağazalardaki fiyat etiketlerine, dolmuşların, otobüslerin tarifelerine aksedecek; zengini daha zengin, fakiri daha fakir eden bir düzen, yani Başbakan Demirel'in *"Millî huzur ve barış düzeni"* dediği düzen, halkı *"huzura ve barışa"* boğacaktır.

Vasıtalı vergilerin bu korkunç artışı karşısında dar gelirli vatandaş şunu bilmelidir: Ay başında aylığını alırken vergi olarak 25 - 30 lira ödüyorsa, AP iktidarı, kendisinden ayrıca 70 - 75 lira kadar bir de *"maskeli vergi"* almaktadır. Zam demek, maskeli vergi demektir. Zamların hızlandıracağı enflasyon da maskeli vergi demektir. Hem de vergilerin en aşağılığı demektir.

"Anayasa, demokratik hak, hürriyet, vb." gibi sözleri bugünlerde dilinden düşürmeyen AP'nin başına Anayasa'nın 61. maddesini hatırlatırız: *"Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür."*

Adalet Partisi, vergi meselesinde de Anayasa dışı bir tutum takınmıştır.

PLANLAMA

■ *Pilavcılar planı yedi, beş yıllık plân geciktiriliyor*

Bir zamanlar büyük umut bağlanan Devlet Planlama Teşkilâtı bugün bir kalkınma planı hazırlayıcısı olmaktan çok, hükümet görüşünü plan haline sokan bir müdürlük durumundadır. Planlama Müsteşarlığı'na, Demirel'in askerlik arkadaşı Turgut Özal'ın getirilmesinden sonra plan konusunda olumlu çalışmalar beklemek tam mânasıyla imkânsızlaşmıştır.

İkinci beş yıllık kalkınma planının ilk yazımına 1966 Eylül'ünde başlanması gerekirken, bu işe ancak 1967 ocak ayında başlanabilmiştir. Bu durumda ikinci beş yıllık planın hükümete sunulması da gecikecektir.

YENİLECEKLER, YERLE BİR OLACAKLAR

YÜZÜMÜZ kızarır oldu bu utanmazlardan söz ede ede. Ne yazık ki onların yüzleri kapkara olduğu için bir türlü kızarmıyor. Sanırım anladınız gene Eğitim Bakanlığı ilişkinlerinden söz edeceğimi.

Yirminci yüzyıl bitmek üzereymiş, 1967 yılına gelmişiz, kısıtlamasız düşünce özgürlüğünden yana bir Anayasamız varmış, anlamıyor adamlar. Bırakın bunların anlamamalarını, eğitimin ve eğitimciliğin ne olduğunu anlasalar, onunla da yetineceğiz. Çünkü, yeni kuşakların çağımızın isterlerine göre yetişmesini gerektiren bir eğitim anlayışına erişmiş olsalar, gerçek eğitimci olan ve yurt çocuklarının yetişmesinden gayrı bir dertleri olmayan öğretmenlerle uğraşmaktan çoktan vazgeçerlerdi.

Vazgeçmiyorlar de ne oluyor? Sürdükleri, işinden ettikleri eğitimcilerin hepsi de Danıştaya başvurduktan sonra olumlu karar alıyor. Danıştayın yurtsever yargıçları, işin iç yüzünü gayet iyi bilmekte ve döndürülmek istenen dolapları gayet iyi anlamaktadırlar. Danıştay, daha önce Eğitim Bakanlığı ilişkinlerinin bilmesi gereken yasalara ve yönetmeliklere uygun olmayan bu gibi işlemleri, suratlarına çarparcasına durdurmakta ve bozmaktadır. İşin burasını da hesaba katan sorumsuzlar, «altı ay perişanlık çektirsek gene yeter» diye düşünerek asıl ereklerini açıklamaktadırlar. İşin püf noktası da budur. Yeryüzünde hiç bir ülkenin hiç bir bakanlığında görevlilerin böyle düşünebileceği akla gelmez. Ama ne yazık ki bizde böyle gelmiş böyle gidiyor. Aziz Nesin'in dediği kaç yüzyıl sonra gerçekleşecek bakalım. Böyle gelmiş, böyle gitmez, diyor O.

1950 de Demokrat Parti iktidara gelince, Tevfik İleri eliyle hızlandırıldı bu Bakanlık emrine alınmalar. Radyolarda günlerce listeler okutuluyordu. O listelerden birinde Tonguç Baba da vardı. O Tonguç Baba ki dünya ansiklopedilerine tek Türk Eğitimcisi olarak geçmiştir. Köy Enstitülerini kurarak Türkiye'nin eğitim yoluyla kalkınmasını eylem haline getirmiştir. Onu bakanlık emrine alanlar işin bu yanında değiller. Gericilerle sarmaşdolaş olmalarını sağlamak için Tonguç da ötekiler de birer araçtır onlar için.

Kimdir yenilen, yerle bir olan bu durumda? Elbette Tonguç değil. Tonguç'un hizmetleri gündengüne bilinçlere yayılırken, adı ölmezleşirken, Tevfik İleri'lerden ne kaldığını bir düşünün. Hilmi İncesulular, Şevket Hatipoğlular, Celâl Yardımcılar, İbrahim Öktemler, şimdi de Dengizler aynı yolda yürümekten ne umarlar? Emin olun ki ne bir umdukları ne aradıkları bir şey var. Asıl bizi şaşırtan konu, koskoca ülkenin kilit noktalarına nasıl geldikleridir. Belki de oradan yuvarlandıktan sonra yerle bir olmak ve bir daha adları anılmamacasına ölmek için oraya gelmekte ya da getirilmektedirler.

Son olarak Kayseri Lisesi Felsefe Öğretmeni Sadık Göksu da Danıştay'dan olumlu karar aldı. Öktem Efendinin bakanlığı sırasında stajyer öğretmenken, araştırıp sormadan birdenbire işine son verilen Sadık Göksu, işine son verildiğinde üç aylık öğretmendi. Oysa bakanlık, stajyerlik dönemini başarısız bitirdiği gerekçesiyle işine son veriyordu. Öğretmenlerin terfi ve tecziyeleri hakkındaki 1702 sayılı yasa ise bu süreyi en az bir yıl olarak saptamıştır. İşte bu yasaya aykırı davranılarak işine son verilen Sadık Göksu da, davayı kazanmıştır. Eğitim Bakanlığında bu gibi işlemlere düşünmeden ve çağın gerisinde kalmış kafalarıyla imza koyan otuz yetkisizin (Bakan, müsteşar, genel müdür olarak) suratlarına inmiş ve inecek tokatlardan birini daha Danıştayın Sadık Göksu ile ilgili kararından aynen sunuyorum:

«Davacının bir staj senesi geçmeden müdürler kurulu kararı ile görevine son verilmiş bulunulmaktadır. Davalı idare, savunmasında, davacının çalışmasının verdiği sonuçlar itibarile görevine son verildiğini iddia etmekteyse de, 4. madde hükmü gereğince davacının çalışma durumunu bir staj senesi içinde ve talim sicili, teftiş raporu ile tesbiti gerektirdi. İdare, bu hususta vesaik ibraz edemediğinden, maksat yönünden kanuna aykırı olan göreve son verme işleminin iptaline...»

MAHMUT MAKAL

BASKI TEDBİRLERİNE DOĞRU

FETHİ NACİ

O ünlü emirnamenin günlük basına aksettirilmesi iki eğilimi açıkça gün ışığına çıkardı.

Emirnameye karşı sesini yükseltmek yürekliliğini gösterebilen tek bilim adamımız Prof. Bahri Savcı'nın dediği gibi, Tural'ın düşüncesi **«İktidara Anayasanın öngörmediği bir yol ile gelmeyi; ve bu iktidar mevkiinden de halk temsilcilerinin ve halkın kendisinin ve hukuk kurumlarının hedefi dışında (yani demokratik prensibe sığmayan) bir icralar demeti beklemeyi deyimlemektedir, anlatmaktadır.»** ve **«düşünce hakkını ve düşün eserlerine karşı saygı gösterme gereğini tanımamaktadır.»** (Cumhuriyet, 31 Ocak 1967)

Öteki eğilim, Türk ekonomisinde bir felâket yılı olacağı şimdiden bilinen 1967'nin yol açacağı sert eleştirileri ve muhalefeti önlemek için Demirel'in —Tural'ın emirnamesinin himayesinde ve Tural'la bütün Silâhlı Kuvvetleri bir sayma çabalarının kurnazlığında— düşünce özgürlüğünü yok edici, kitlelerdeki bilinçlenmeyi durdurucu baskı tedbirlerini getirme eğilimidir. Maliye Bakanı Bilgehan'ın, 31 Aralık 1966 tarihinde Türkiye'nin dövizle ödenecek dış borçları toplamının bir milyar 189 milyon dolar olduğunu, Türk parası ile ödenecek dış borç tutarının ise üç milyar 294 milyon liraya ulaştığını; 1965'te 130 milyon dolar olan dış ticaret açığının 1966'da 238 milyon dolara çıktığını bildirdiği gün, bir hükümet yetkilisinin Türk Ceza Kanunundaki **«bazı boşlukları doldurmak ve bazı maddeleri sertleştirmek»** için **«Temel hak ve hürriyetlerin korunmasına dair kanun»** tasarısının Meclise sevkedileceğini söylemesi bir tesadüf değildir.

DEMİREL, özlediği baskı tedbirlerini, sadece kendi iktidarına dayanarak gerçekleştiremiyeceğini bilmektedir. Bunun için, biraz da **«bükemediği eli öpmek»** sözüne uyarak, getireceği tedbirler için ilham kaynağı olarak Tural'ın Anayasa'yla, bilimle, sağduyuyla bağdaşmasına imkân olmayan düşünceleri ni göstermekte ve başkalarını Silâhlı Kuvvetleri politikaya karıştırmakla suçlarken kendisi Silâhlı Kuvvetlerin üst tabakasını politikaya iterek isteklerini gerçekleştirmeğe çalışmaktadır.

Demirel, Silâhlı Kuvvetler sözünü sık sık tekrarlarken, belli bir tutumu bir kere daha ortaya koymaktadır. Çünkü Demirel'e göre iki Silâhlı Kuvvetler vardır: 27 Mayıs'ı yapanlar ve bugünkü üst kadrolar. Bunun için, Tabii Sentörlerin, 27 Mayıs'la ilgili yayınlar üzerine, **«Moskof eline düşmeyi, Yassıada'da görev almış bulunan ve bugün şerefli Silâhlı Kuvvetler saflarında görevlerine devam eden ordu mensuplarına tercih ettiğini ifade cüreti»** gösterenler hakkındaki 30 Ocak 1967 tarihli telgraflarını görmezlikten gelmekte, cevap verme gereğini duymamakta, yalnız bir kişiye değil bütün Silâhlı Kuvvetlere saldıran bu yayınlar karşısında en küçük bir tepki göstermemektedir. Fakat Anayasa ile çelişen bir emirnameyi **«kendi içindeki vazife icabı yayınlanmış bir metin»** olarak nitelemekte ziyadesiyle acele etmektedir.

ÜNLÜ emirname hakkında düşünceleri sorulan iki parti lideri, Alpaslan Türkleş'le İrfan Aşu, Anayasa ile bağdaşmaz düşünceleri onaylamakta yarar görmektedirler. MP ile CHP susmaktadır. Sadece Türkiye İşçi Partisi, emirname hakkında bir bildiri yayınlamıştır. Anayasayı ve demokrasiyi savunan tek partiyi, TİP'i, AP Meclis Grubu bildirisi **«âdeta komünizmin savunucusu haline gelmek»**le suçlamakta gecikmemiştir. Bu suçlama ve TİP'in konuşan dili olan Çetin Altan'a karşı girişilen tertipler, AP iktidarının, Meclise girmesini önleyemediği TİP'i Meclis dışı bırakmak düşüncesinden vazgeçmediğini göstermektedir. Çünkü AP, bir çıkmaza giren ekonomik durumun kitleleri hızla uyandıracağını, bu uyanışın TİP'i geliştireceğini çok iyi bilmektedir.

Bunun içindir ki **«Anayasanın uygulanmasını isteyenlerle Anayasanın uygulanmasına karşı çıkanların»** çatışmasını Demirel, ısrarla, bir **«komünizm - demokrasi»** çatışması olarak göstermeğe çabalamaktadır,

TÜRKİYE'nin hemen çözüm bekleyen meseleleri, ancak, Anayasanın öngördüğü tedbirlerin gerçekleştirilmesi şartıyla çözülebilir. Oysa AP iktidarı gibi bir iktidarın Anayasayı uygulamasına imkân yoktur. Çünkü AP toprak reformunu yapamaz. Çünkü AP vergi reformunu yapamaz, yapsa yapsa sigaraya, alkole zam yapar. Çünkü AP eğitim reformunu yapamaz, yapsa yapsa öğretmenlere baskı yapar. Çünkü AP sanayileşmeyi gerçekleştiremez, yapsa yapsa montaj sanayii adı altında fiilî ithalât tekelleri yaratır. Çünkü AP yer altı ve yer üstü zenginliklerini millet yararına kullanamaz, bunları büyük tekellerin istifadelerini terketmek zorundadır. Çünkü AP işsizliğe çare bulamaz, gecekondulara çare bulamaz, köyden şehire akına çare bulamaz, hayat pahalılığının artışına çare bulamaz. AP'nin yapısı, iç ve dış ilişkileri, AP'yi bu çıkmaz sokağa sokmuştur. Bunun içindir ki AP, iktidara gelişinden topu topu 16 ay sonra, **«Temel hak ve hürriyetlerin korunmasına dair kanun»** diye kanun çıkarmağa çalışarak **«Kanun diye kanun diye kanun tepeleme»** yoluna girmiştir.

BİR Anayasa savaşı verilirken **«ortanın solu»**ndaki CHP'nin tutumu ne olacaktır? Ecevit, emirnamenin yankıları sürüp giderken, güney illerini dolaşıp, **«Sosyalizmi Hitler'den Mao'ya kadar çekebilirsiniz»** diye söylevler çekmektedir. İnönü ise, **«Demirel'le Tural'ın emirnamesi hakkında tek kelime konuşmadığını»** açıklamakta özel bir itina göstermiştir. Bu sözlerin, bugünkü gidip karşısında İnönü'nün ağırlığını artık hissettiremez bir duruma geldiğinin dolaylı bir ifadesi olup olmadığını yakında anlayacağız. Fakat **«ortanın solu»**nu savunanların Anayasa'ya saldırılar karşısında susmaları, Feyzioğlu ekibinin oyunlarından çekinerek de olsa böyle bir ortamda susmaları, **«ortanın solu»**nun ne dereceye kadar samimî olduğu hakkında kamu oyunu yetesiye aydınlatacaktır.

AP geçici bir **«zafer»** sağlayabilir. Şair Hüseyin Korkmazgil'in, yayıncı ve yazar Muzaffer Erdost'un tevkifini başka tevkifler izleyebilir. Ama bu **«zafer»**, AP iktidarı için bir **Pyrrus** zaferinden başka bir şey olmayacaktır.

SAYI : 1965/14

KONU : Ahmet Muşlu'nun talebi Hk.

GIDA İŞ SENDİKASI GENEL BAŞKANLIĞINA

İSTANBUL

İLGİ : 1-9-1965 tarih ve 1384 sayılı yazınıza.

İlgi sayılı yazı ile Ahmet Muşlu'nun istediği, K.K.K.lığı imzası ile belgelenen 13-4-1965 tarih ve 961-66081 sayılı gizli damgalı yazının bir sureti çıkartılarak ekte gönderilmiştir.

İlgiliye tevdii ile neticenin bildirilmesini rica ederim.

EKLER :
Eki - 1 Yazı sureti

Hâkim Kd. Bnb.
Gnkur. As. Mah. Kd. Hâkimi Y.

S A Y I : 965/1161
K O N U : Ahmet Muşlu

● *Birleşik Gıda Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Ahmet Muşlu'nun, aslında sendikacılık hareketini bir ajan olduğu, kendisinin yazılı müracaatlarıyla sabit olmuştur. Yukarıdaki vesikalarda Ahmet Muşlu'nun runması yolunda yaptığı müracaata karşılık Kara Kuvvetleri Kumandanlığı Askeri Mahkemesi'nin Genel kası Genel Başkanlığı'na yazdığı yazıların fotokopileri görülmektedir. Yazıda Ahmet Muşlu'nun ajan*

BAHTSIZ HALKA OYNANAN OYUNLAR

ÇETİN ALTAN

ÖNÜMDE Türkiye'de çevrilmekte olan dolaplardan bir tanesini daha açığa çıkaran belgeler duruyor..

Bu belgeler askeri mahkeme tarafından şu adrese yazılmış yazılardır:

"Bay Ahmet Muşlu
Gıda İş Sendikası Genel Başkanı - İstanbul."

Resmi yazıda şu satırlar dikkati çekmektedir:

".... sanıklar Şevket Turan ve arkadaşları hakkındaki davada ajan Ahmet Muşlu'nun vermiş olduğu...."

Demek ki bir sendika Genel Başkanı bir emniyet ajanıymış.

Daha doğrusu bir emniyet ajanına sendika kurdurulmuş.

İşte tam Başbakan Demirel'in beğeneceği şekilde bir Anayasa uygulanışı.

Anayasa sendika kurma ve grev yapma özgürlüğünü güvenlik altına mı alıyor, sendikayı bir gizli emniyet ajanına kurdurursun olur biter... *Hem işçiler sendikaca haklarının korunacağını sanırlar, hem Anayasanın dediği olur, hem de egemen burjuva sınıfının çıkarları örselenmez.*

Gel de bundan böyle kaç sendikanın kaç gizli ajana kurdurulmuş olduğu şüphesini taşıma.

İşte bizim meşhur Türk demokrasisi, işte bizim iktidarlarımızın anladığı Anayasa güvenliği, işte bizim ülkedeki özgürlük...

Bütün bunlar vatanın korunması, halkın mutluluğu, huzurun sağlanması için, öyle değil mi?

Bunu anlatacak külâh da bulunmaz bu dünyada.

Millî gelirin yüzde elli yedisini cebe indiren küçücük bir koprador azınlığına koskoca bir Türkiye demokrasisi, Anayasası, halkı ve özgürlüğü *böyle kurban edilir işte...*

Ajanlara sendikalar kurdurursun, daha olmazsa partiler bile kurdurursun ve:

— Bakın ne güzel bir demokrasimiz var, dersin...

Bunu yutmıyanlara ve halka doğruları söylemiye çalışanlara da gizli matbaalarda ajanların yayınladığı tezvir broşürleriyle saldırır, kızdıklarını ajan uydurmalarıyla mahkemeye verir ve sıkıştıkça da bağırırsın:

— Kahrolsun komünizm...

Morison firması temsilciliğinden siyasî yöneticiliğe geçmiş olanlar için güzel yollardır bunlar. Ve bilhassa Amerikalı barış gönüllüleri tarafından fevkalâde takdir edilmektedir.

Halkın parasıyla yapılmış petrol boru hattının yarısını burjuva zenginlerine satıver.

Bir milyarlık vasıtalı bir vergi sal halka. Danıştay kararlarını çiğne, Yargıtay başkanına hakaret yağdır...

Ve aklına geldikçe de bağır:

— Kahrolsun komünizm.

Nasıl olsa Türkiye'de okuma yazma bilmiyenlerin sayısı yirmi milyon... Kim anlıyacak *oyunun iç yüzünü...*

Anlıyanların ve anlatmıya çalışanların da karşısına kelepçe şakırdatan ajanlarını dikersin... Ve bakarsın kolkola girip resim çektirdiğin Johnson'la çevrelerinde tanınmakla övündüğün Amerikalı iş adamlarının gözüne:

— Nasıl beğeniyor musunuz, diye...

Onlar da:

— Aferin devam, derler...

Ve yatar görevini yerine getirmişlerin iç rahatlığı ile uyursun.

★

Uyu, şimdilik rahat uyu...

Ola ki bir gün gelir senin de başlar uykuların kaçmıya...

T. C.
GNKUR.BŞK.
[K]ARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI
ASKERİ MAHKEMESİ
MAMAK-ANKARA

8.EKİM.1965

[...]n talebi Hk.

[...] Muşlu
[...]ndikası Genel Başkanı - İSTANBUL

[...]9.1965 tarihli dilekçesine.
[...] teşvik ve müzaheretiyle Devletin birliğini
[...]bulunmak suçundan sanıklar Şevket Turan ve arka-
[...] ajan Ahmet Muşlu'nun vermiş olduğu korunma k[...]-
[...]fına gönderilmesine dair dilekçesi ve 150 kuruş-
[...]hakkındeki dosya, Mahkememizin 18.7.1965 gün
[...] sayılı görevsizlik kararı gereğince Gnkur.Bşk,
[...]edilmiş olduğundan itizak eidiyeti cihetiyle

[...]ği karar suretinin gönderilmesini Gnkur.bşk.lı-

[...] suretinin Gnkur.Bşk.lığı As.Savcılığından
[...]rini Ahmet Muşlu'dan arz ve rica ederim.

MEHMET KARAARSLAN Ş.
K.K.K.LIĞI ASKERİ MAHKEMESİ
KIDEMLİ HAKİMİ

[...]kçesi
[...] pulu)

DİLGİ :
Ahmet Muşlu
Gıda İş Sendikası Genel Başkanı -İstanbul

[...]nere etmek üzere polis tarafından görevlendirilmiş [...] bir siyasi dâvada ajan olduğunun gizlenmesi ve ko[...]nay Başkanlığı Askeri Savcılığı'na ve Gıda İş Sendi[...]ğu açıkça belirtilmektedir.

Ahmet Muşlu, TİP Kurucuları Arasına da Sokulmuştu

Polis ajanı olarak sendikacılık faaliyetlerine karışan Ahmet Muşlu, 1961 yılı başlarında sendikacılar tarafından kurulan Türkiye İşçi Partisi kurucuları arasına da provakatör olarak katılmıştı. TİP'in kuruluşu için yapılan uzun çalışmalar sırasında kurucular arasına Ahmet Muşlu ile Hüseyin Uslubaş'ın alınması hiç kimsenin aklına gelmemişti. Ne var ki, TİP tüzüğü yazıldıktan sonra Lastik İş Sendikası Genel Merkezi'nde kurucuların imzalaması için bekletilirken Ahmet Muşlu ile Hüseyin Uslubaş ansızın içeri dalmışlar ve emrivâki yaparak masa üzerinde duran çizelgeye kendi isimlerini yazıp imzayı basmışlardı. Tüzüğün tek maddesini dahi okumadan "Biz de varız" diyerek çizelgeyi imzalamalarını diğer kurucular şaşkınlıkla seyretmişler, fakat iyi niyetle hareket ederek bir müdahalede bulunmamışlardı. Muşlu ve Uslubaş'ın partiye hangi niyetlerle girdikleri, 1962 yılı sonlarında yapılan Beyaz' Saray Toplantısından sonra ortaya çıkmıştı. Bilindiği gibi Beyaz Saray toplantısında 141 ve 142. maddelerin kaldırılması görüşülürken sağcı unsurlar kaba kuvvet kullanarak toplantıyı sabote etmişlerdi. Toplantıdan sonra da TİP aleyhinde asılsız suçlamalar yapılmıştı.
İki sözümona sendikacı, partiyi sabote etmek için verilen direktife uygun olarak gösterişli bir şekilde partiden istifa etmişler ve TİP yöneticileri hakkında asılsız suçlamalarda bulunmuşlardı. Ancak bu hareket partiyi iki provokatörden kurtarmış, asıl kurucular olan diğer gerçek sendikacılar en çetin günlerde dahi parti içinde kalarak TİP'i İşçi sınıfına lâyık şekilde savunmuşlardır. Yandaki resimde Ahmet Muşlu (daire içinde), kuruluş beyannamesinin vilâyete verildiği gün diğer kurucular arasında görülüyor.

BU SENDİKACI BİR AJANDIR!

BİRLEŞİK Gıda İşçileri Sendikası Genel Başkanı titrini taşıdığı halde aslında sendikacılık hareketini yozlaştırmak üzere polisçe ajan olarak görevlendirildiği vesikalarla sabit olan Ahmet Muşlu kimdir?

Ahmet Muşlu, Gediz'de 1926 yılında doğmuştur. Askerliğini yaparken «istihbarat» bölümünde çalışmış, terhis olduktan sonra İstanbul'da bir çikolata fabrikasında çalışmağa başlamıştır.

15 Nisan 1951'de İstanbul Çikolata ve Şekerli Sanayi İşçileri Sendikası kurulmuş ve Muşlu da kurucular arasında yer almıştır. Sendikanın kuruluşundan sonra Muşlu başkanlığa seçilmiş, kısa bir süre sonra işverenlerin baskısıyla diğer müteşebbis yönetim kurulu üyeleri istifa ettikleri halde sendikada tek yönetici olarak Muş'u kalmıştır. Bundan sonra yeni arkadaşlar bulan Muşlu, sendikayı Beşiktaş'ta İşçi Sendikaları Birliği binasının alt katında bir odada devam ettirmiştir. Ancak Muşlu'nun bundan sonraki sendikacılık faaliyeti, daima şüphe uyandırıcı şekilde gelişmiştir. Muşlu bu arada sendikasını İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'ne sokmağa muvaffak olmuş ve birlik yönetim kuruluna da girmiştir.

İlk kongresini 29 Eylül 1951'de yapan sendika kısa sürede hızla teşkilâtlanmıştır. Ancak sendikanın mali durumu ve Muşlu'nun yaptığı harcamalar, sendika üzerindeki şüpheleri daha da artırmıştır. Nitekim Sendikanın 1952 Eylül'ünde yapılan kongresinde yıllık gelirin 2.033 Lira 50 Kuruş olduğu açıklandığı halde, düşük ücretli bir işçi olan Muşlu çok masraflı bir hayat yaşıyor, çevresine ölçüsüz ikramlarda bulunuyordu. Bu yüzden çeşitli dedikodular çıkartılıyordu. 1952 Kongresi'nde Muşlu'nun işverenlere çatması üzerine toplantıda hazır bulunan işverenlerden birisi söz alarak Ahmet Muşlu'nun «şantaj yaptığını» ileri sürmüştür.

Buna rağmen, Muşlu kongrede yeniden başkan seçilmeğe muvaffak olmuştur. 1953 yılı sonlarında Muşlu'nun işverenlerden bağış topladığı söylentileri çıkmıştır. İddiaya göre, Muşlu, Hacıbekir'den 500 Lira, Elit, Golden, Besler, İmren işverenlerinden 50'er Lira, Sümer'den 25 Lira, Mondial'den ise 10 Lira almıştı. Muşlu'nun yakınları ise bu paraların sendikanın kurduğu yardım sandığı için alındığını söylüyorlardı.

1953'te Muşlu'nun adamlarından biri sendika başkanına maaş bağlanması teklifini ileri sürmüştür. Teklifin gerekçesinde «İşverenler, başkanımızın dinamik çalışmasını istemiyorlar. Onun için de işverenler bazı işçilere kendilerine başka bir başkan seçmelerini telkin ediyorlar. Biz başkanımızı başımızda tutmak için kendisine maaş vermeliyiz» deniliyordu.

Teklif kabul edilerek Muşlu Türkiye'de ilk ücretli başkan olmuş ve işçilikten ayrılmıştır. Ancak, ücretli başkanın maaşını sendikanın mali imkânları hiçbir zaman karşılamamış, aksine Muşlu sendikayı cebinden para vererek finanse etmiştir. Nitekim 10 Ekim 1953'te yapılan kongrede açıklandığına göre, sendikanın üye aidatı olarak geliri 1761 Lira'dır. 404 Lira 50 Kuruş da bağış toplanmıştır. Sendikanın bu 2.165 Lira 50 Kuruş'luk gelirinden 1545 Lirası «vazifelilere gündelik» olarak ödenmiştir. Ayrıca 700 Lira'la yolluk verilmiştir. Bunun dışında 142 Lira «yol masrafı» yapılmıştır. Müteferrik masraflar ise 148 Lira 35 Kuruş'tur. Öteki harcamalarla birlikte sendikanın bütün giderleri 2.919 Lira 40 Kuruş'u bulmuş, sendika Muşlu'ya 753 Lira 90 Kuruş borçlanmıştır.

Muşlu'nun israfa varan kişisel harcamalarını nasıl karşıladığı ve sendikayı hangi yollardan finanse ettiği meçhuldü.

Bu sırada Muşlu'nun işverenlerle çok yakın ilişkiler kurduğu dikkati çekmiştir. İşverenlerin döviz tahsislerini çıkartmak için Muşlu bir heyet ile Ankara'ya gitmiş, çeşitli temaslardan sonra döviz tahsisi çıkartmış ve büyük bir ihtimalle bunun mükâfatını da görmüştür.

1954 kongresine bu hava içinde giren sendikanın durumu artık şöyle ifade edilmeğe başlanmıştır: Sendika = Muşlu...

Nitekim, Muşlu o kongrede yazdığı çalışma raporunda çetrefil Türkçesiyle şöyle demektedir:

«Öyle zamanlar olmuştur ki, iş maddiyata dökülünce, sendikanın mesaisine imkân olmadığı zamanlarda da sendikamızın 1. numaralı kurucusu ve kurulduğu günden bugüne deyin başkanlığına deruhte eden kıymetli liderimiz Ahmet Muşlunun feragat ve fedakarlığı madd̦i ve manevi bütün varlığıyla teşkilatı ayakta tutması mesaisine normal olarak devam etmesi bizlere cesaret vermiş bugün ise yüksek huzurunuza çıkmak imkanını bahşetmiş bulunmaktadır. Kendisine yüksek huzurunuzda idare kurulu olarak teşekkür ederiz».

O günden bugüne Muşlu = Sendika formülü tam mânasıyla uygulanagelmiştir. Ortada işçi haklarını gözeten, hesapları ve işleri açık bir sendika kalmamıştır. Muşlu, sendikacılar arasında «işçi» olarak kabul edilmemekte ve kulaktan kulağa çeşitli hikâyeler anlatılmaktadır: Tabanca çekmeler, yumruk atmalar, tehditler v.s., v.s...

Muşlu, soranlara, lise tahsili olduğunu, Fransızca bildiğini söylemekten büyük zevk almaktadır. Oysa iki cümleyi doğru dürüst bir araya getirecek Türkçe bilgisinden dahi yoksundur.

Evlidir, üçü erkek, ikisi kız olmak üzere, beş çocuk babasıdır. Sert konuşmaktan, itham edici pozlar almaktan, bir takım gizli işler çevirdiğini ima etmekten, sık sık «be bilâder» kelimelerini söylemekten hoşlanır.

Dilencilerle Mücadele Derneği kurmak, Muş'u kalkındırma çabalarına girişmek gibi merakları vardır. Ancak Muşlu'nun bu gayretleri, ne dilencilerin ortadan kalkmasına, ne de Muş'un kalkınmasına yardımcı olamamıştır.

Muşlu, Birleşik Gıda İşçileri Sendikası Genel Başkanı'dır, ama herhalde işçilerden çok başkalarına hizmet etmektedir...

Özel Sektörün Postacılara Oyunu!

• Posta Biriktirme Sandığı'nda toplanacak olan postacıların tasarruflarını Özel Sektöre yedirmek için kanun çıkartılıyor

ALİ KARCI

• Bakanlar Kurulu'nca Meclis'e sevkedilen Özel Yatırımlar Bankası Tasarısı ile Posta Biriktirme Sandığı Tasarısı'nın arkasında postacılara oynanmak istenen büyük bir oyunun içyüzünü komisyonda ortaya koyan TİP Adana Milletvekili Ali Karcı

• Demirel Hükümeti'nin Meclis'e sevkettiği Özel Yatırımlar Bankası Tasarısı ile Posta Biriktirme Sandığı Tasarısı, aslında postacıların küçük tasarruflarının büyük müteşebbislere yedirilmesi amacını gütmekte, yeni bir RAYBANK faciasına imkân hazırlamaktadır

• PTT personelinin küçük tasarruflarının değerlendirilmesi gayesiyle kurulacağı ileri sürülen Posta Biriktirme Sandığı'nın toplayacağı mevduatın kapitalistler tarafından yağma edilmesini önlemekte Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürk'e büyük sorumluluk düşüyor

BUGÜNLERDE konusu *"postacılar" olan yeni bir oyun sahneye* konmaktadır Türkiye'de...

Oyun, telgrafçıların, telefoncuların, postacıların, atlı - yaya köy sürücülerinin, hat bakımcılarının dişlerinden tırnaklarından artırdıkları paralar etrafında dönmektedir.

Türkiye'nin kalkınmasını, özel sektörün kalkınmasında gören Adalet Partisi Hükümeti, iki kanun tasarısını sekiz ay ara ile Meclis'e getirince, karanlıktaki oyun aydınlığa çıktı birdenbire...

Bunların Meclis'e ilk geleni ÖZEL YATIRIMLAR BANKASI Tasarısı, ikincisi ise POSTA BİRİKTİRME SANDIĞI Kanun tasarısı'dır.

İlk bakışta birbirleriyle ilgisiz görünen bu tasarılar, gayet tutarlı, mantıklı, hattâ bir yerde postacılara çok da yararlı gerekçelere dayanmaktadır. Ancak tasarılar esaslı şekilde incelenince, postacıların yeni bir Raybank tecrübesine kurban edileceği anlaşılmaktadır.

Bu tasarılar kanunlaştığı takdirde binlerce postacı özel sektörün kalkınması için bir araç olarak kullanılacaktır. Postacıların alınteri, zengin sofralarının istakozuna, havyarına, viskisine dönüşecektir.

Posta Biriktirme Sandığı konusunda dönecek dolapların daha etraflı olarak kavranabilmesi için Türk bankacılığına bir nebze eğilmek gerekmektedir.

Bilindiği gibi, on yıldan beri Türkiye'de tam on banka iflâs etmiştir. İflâs eden bankalardan birisi de RAYBANK'tır. Raybank'ın tasfiye işlemleri henüz bitmemiştir. Bu tasfiye işleminden yemlenenler, tasfiyeyi herhalde yıllarca sürdüreceklerdir. Esasen iflâs eden diğer bankaların tasfiye işlemleri de yıllar yılı sürüp gitmektedir.

Raybank'tan kredi olarak alınıp da ödenmeyen miktar şöyledir:

33 kişi 47.951.252 Lira
6 kişi 15.042.096 Lira
6 kişi 21.205.392 Lira
7 kişi 30 960.825 Lira
3 kişi 20.828.941 Lira

Bu hesaba göre 55 kişi bankanın 134.988.506 Lira'sını alıp götürmüştür. Ayrıca çeşitli kimselerin götürdükleri 78 Milyon da buna eklenince, 210 Milyon'dan daha fazla paranın çarçur edildiği görülecektir.

Şüphesiz bunlar, mevduat dediğimiz bankalara vatandaşlar tarafından yatırılmış paralardır. Kredi olarak bunları alan tüccarlar, bir daha bu paraları ödemedikleri için bankanın iflâsına sebep olmuşlardır. Üstelik bankaları iflasa sürükleyenlerin hiçbirisi bugün hapishanede değildir. Aksine, altlarında lüks arabalar rahat bir yaşamın içindedirler.

Bu tüccarlarla işbirliği yaparak bu sonucu hazırlayan bankanın genel müdürleri, idare meclisi üyeleri, memurlar da hapishanede değildir ve ellerini kollarını sallayarak aramızda gezmektedirler. Demek ki mevzuat budur! Demek ki, bankaların milyonlarını, tüccar olarak, genel müdür olarak çarçur edeceksin, bankayı iflâs ettireceksin ve hapishaneye girmeyeceksin!

İşte Raybank'ın başına gelenler konumuza ışık tutmakta ve postacıların na*sıl bir tehlike ile karşı karşıya bulundu*ğunu ortaya koymaktadır. Çünkü Raybank'ın kurucuları, herkesin bildiği gibi, lokomotif ateşçileri, dağbaşı makasçıları, geçit bekçileri, demiryolu tamircileri, kondoktörler, şeftrenler, cer atelyeleri ve ustaları ve işçileridir. Bunların yatırdıkları sermaye, hükümet garantisi altında olmadığı için sahiplerine ödenmemektedir. Böylece binlerce demiryolu emekçisinin nafakalarından artırdıkları paralar bir avuç tüccara peşkeş çekilmiştir.

Diğer dokuz bankanın iflâsı da Ray*bank Olayı'ndan farklı değildir.*

Bu örneği gözönünde tutarak şimdi rahatça şu soruyu sorabiliriz:

Dün demiryolu personeline oynanan oyun, bugün PTT mensuplarına mı oynanacaktır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Posta Biriktirme Sandığı kurmak olağan bir eylemdir. Bunun kötü olacak bir yanı da yoktur. Ancak 9. madde ile Özel Yatırımlar Bankası'na bağlanmasa idi...

Özel Yatırımlar Bankası, 500 milyon Lira sermayeli bir iktisadi devlet teşekkülüdür. Sermayesi Bakanlar Kurulu kararı ile 1 Milyar Lira'ya çıkartılabilir. Bakanın amacı, tasarı gerekçesinde şöyle tanımlanmaktadır:

"Bankanın esas kuruluş amacı, esas itibariyle sanayi, turizm ve gemi inşaatı sahalarındaki özel sektör yatırımlarının finanse edilmesidir."

Yine kanunun gerekçesinden aldığım şu cümleye bakınız:

"Özel sektör sermayesinin tamamı veya yarısından fazlası, gerçek kişilere veya özel hükmi şahıslara ait bulunan teşebbüsler, bu kredilerden faylalanacaklardır. Bu mahiyette bulunmayan kuruluslar, bankanın kredilerinden veya diğer malı yardımlardan faydalanamayacaklardır."

İktisadi devlet teşekkülü olarak halkın parasıyla kuruluşu yapılmak istenen bu banka, o kadar özel sektörcüdür ki, 6. maddenin C fıkrası:

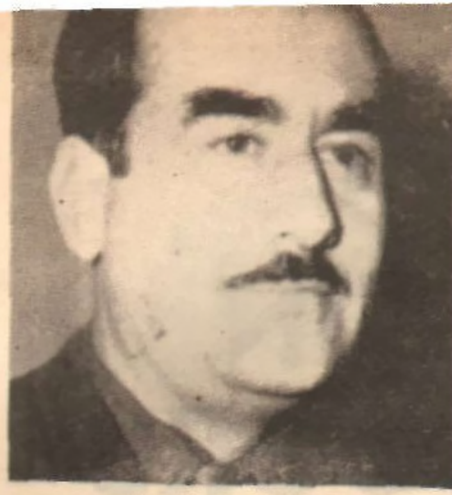
"Özel Yatırımlar Bankası'ndan alınacak kredilerden ayrı olarak başka kaynaklardan alabileceği borc veya krediler için" özel sektöre "kefil" olabileceği kaydını taşımaktadır.

8. Madde ise bundan daha da ileri gitmekte, *"Hazineyi kefil göstererek yerli mali müesseselerden, milletlerarası mali müesseselerden ve hariçteki özel ve tüzel kişilerden kredi alabilme"* yetkisini bankaya tanımaktadır.

7. maddenin B fıkrası ise *"Yerli ve yabancı özel sermayenin bu teşebbüslere iştirakini teşvik etmek, yardım etmek ve kolaylaştırmak"* amacını koyarak yabancı özel sermayeye de kredi açmak ve onu kalkındırmak imkânını sağlamaktadır.

17. maddeye göre *"özel Yatırımlar Bankası'ndan 100 Bin Lira'dan eksik yatırım kredisi talep edilemez. Ödenmiş sermayesi 250 Bin Lira'dan az bulunan teşebbüsler, bankanın kredilerinden istifade edemezler."* Demek ki, bu banka, en az 250.000 Lira ödenmiş sermayesi bulunan kodamanlara hizmet amacıyla kurulmaktadır.

Asıl korkunç olan nokta, 6. maddenin A fıkrasıdır ve bu madde tam anlamıyla Yağma Hasanın böreğidir. Bu maddede teşebbüslerin finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmek için *"Teminat arayarak veya aramaksızın"* kredi verilebileceği söylenmektedir. Yani, yüzlerce milyon lira kredi vereceksin, bu kredi-

AYHAN YETKİNER
— *Bu vicdansızlıktır* —

Milletin Parası Komünizm Tüccarlarına Nasıl Yediriliyor?

«İSTANBUL'un elektriksiz, yolsuz, susuz ve okulsuz köyleri dururken 5 Milyon'a yakın paranın heba edilmesine hangi vicdan razı gelir? Komünizmle mücadele iskelet boğazını sıkan afişler asmakla olmaz. İktisadi durumu düzeltmekle, yoksulluğu yenmekle, sefaleti gidermekle olur.»

İstanbul İl Genel Meclisi'nin geçen hafta yapılan toplantısında vilâyet bütçesinin derneklere yardım faslı görüşülürken millet parasının komünizmle mücadele ve mukaddesat ticareti yapan derneklere peşkeş çekilmesi karşısında CHP'li üyelerden Ayhan Yetkiner böyle haykırıyordu.

Parlamentosuyla, üniversitesiyle, basınıyla, kültür kurumlarıyla bütün müesseselere el atarak halk düşmanı sağcı bir yönetimi egemen kılmak isteyen AP iktidarı, bu gayeye ulaşmak için bir kaç yıldan beri fakir fıkaranın rızkından kesilen paraları da sağcı dernekleri beslemek için kullanmağa başlamıştır. Bu amaçla, dört yıl önce sadece 500 Bin Lira olan derneklere yardım faslı, 1967 bütçesinde 4 Milyon 660 Bin Lira'ya çıkartılmıştır.

358 derneğe tahsis edilen bu 4 Milyon 660 Bin Lira'nın büyük kısmı sağcı kuruluşlara ve komünizmle mücadele cemiyetlerine verilmektedir.

Bu derneklerden bazıları ve verilen paralar şöyledir :

M.T.T.B.	80.000
İlim Yayma Cemiyeti Merkezi	10.000
İlim Yayma Cemiyeti Anadolu Şubesi .	10.000
İstanbul Fetih Cemiyeti	15.000
Milliyetçiler Birliği Pendik Ocağı . . .	3.000
İstinye Kuran Kursu Derneği	2.000
Üsküdar Komünizmle Mücadele Derneği	7.500
Sağmalcılar Komünizmle Mücadele Der.	7.500
Kartal Komünizmle Mücadele Derneği .	7.500
Şişli Komünizmle Mücadele Derneği . .	7.500
Fatih Komünizmle Mücadele Derneği . .	7.500
Bakırköy Komünizmle Mücadele Derneği	7.500
Zeytinburnu Komünizmle Mücadele Der.	7.500
İstanbul Şub. Komünizmle Mücadele Der.	7.500
Kadıköy Komünizmle Mücadele Der. . .	7.500
Silivri Fener Köyü Kuran Kursu . . .	2.000
Büyükçekmece Kuran Kursu	2.000
Beylerbeyi Komünizmle Mücadele Der. .	7.500
Fatih Anıtı'nı Yaptırma Derneği . . .	1.000
Çatalca Çanakça Köyü Kuran Kursu . .	2.000
Çatalca Tepecik Köy Kuran Kursu . .	2.000
Gürpınar Köy Kuran Kursu	2.000
Türkiye Hafız ve Mevlûthanlar Cemiyeti	10.000
Beşiktaş Komünizmle Mücadele Derneği	7.500
Gaziosmanpaşa Komünizmle Müca. Der.	5.000

İl Genel Meclisi'nde cuma günü derneklere yardım faslı görüşülürken bu yağmacılığı protesto etmek üzere muhalefete mensup üyeler salonu terketmiş, görüşmelerin tehlikeye düşmesi üzerine AP'liler, vilâyetin resmi plâkalı arabalarıyla üye toplayarak ertesi gün çoğunluk sağlamışlar ve bütçeyi meclisten geçirmişlerdir.

Bu oturumda konuşan CHP Grup Başkanı Lütfi Onur, derneklere yardım fasıllarında âdil bir kıstas uygulanmadığını söylemiş, «Derneklere yardım kanunsuzdur, adaletsizdir. Vicdanlara ağırlık vermektedir. Bunun hesabı verilemez» demiştir. Gerçekten de, sağcı kuruluşlara yüzbinlerce lira yardımda bulunulduğu halde devrimci kuruluşlara tek kuruş ayrılmamıştır. Meselâ Millî Türk Talebe Birliği'ne 80.000 Lira verilmiş, buna karşılık Türkiye Millî Talebe Federasyonu'na hiç tahsis yapılmamıştır. Aynı şekilde, komünizmle mücadele derneklerine binlerce lira dağıtılırken, aylarca önce müracaatta bulunan Halkevlerine de hiçbir tahsiste bulunulmamıştır.

AP'li İl Genel Meclisi Üyesi Halide Ahıska'nın başkanı bulunduğu Türk Anneler Derneği İstanbul Merkezi'ne de tam 100 Bin Lira verilmiştir.

Paraların tahsisi AP'li üyeler arasında da çatışmalara sebep olmuş, grup odasında kavgalar çıkmıştır. Ne var ki, yardım yağmasına karşı çıkan AP'li üyeler de sonunda grup kararına uymak zorunda kalmışlardır.

Ayhan Yetkiner, yardımları tenkid ederken AP'liler bunu milliyetçi derneklere sataşma olarak kabul etmişler, Yetkiner de kendilerine şu mukabelede bulunmuştur: «Milliyetçilik, vatanseverlik sizin inhisarınızda değildir. Milletin parasını babasının çiftliğine sarfeder gibi dağıtmak ise tek kelime ile vicdansızlıktır.»

Vali Poyraz'ın taraf tutar şekilde yönettiği oturum sonunda millet parasından 4 Milyon 660 Bin Lira'yı sağcı derneklere peşkeş çeken bütçe AP'lilerin oylarıyla kabul edilmiştir.

lerin karşılığının olup olmadığına bakmayacaksın.

Ve 11. madde ile "*Maliye Bakanlığı'nın izni ile, sermayesi ile sınırlı olmaksızın tahvilât*" çıkarılabilmektedir. Bu çıkartılan tahvilât tutarı ister 1 Milyar Lira, ister 2 Milyar Lira olacaktır.

İşte bu Özel Yatırımlar Bankası ile Posta Biriktirme Sandığı arasındaki ilintiyi görmeden önce PTT'cilerin yararına diye hazırlanan tasarının bazı maddelerini gözden geçirmek gerekmektedir.

Sandığın neden kurulduğu, kanunun gerekçesinde şöyle anlatılmaktadır:

"*Her türlü banka muameleleri yapmak olmayıp, küçük tasarrufları teşvik ve nemalandırmak.*"

Tasarı, küçük tasarrufları sandıkta toplayabilmek için hiçbir banka ve teşekküle asla verilmeyecek olan akıl ve mantık dışı bir de imtiyaz tanımaktadır. Diğer bankalarla fırsat eşitliğini bozan bu imtiyazlı 2. madde aynen şudur:

"*Her şahsın yatırdığı paranın 5 Bin Lira'ya kadar olan kısmı haczolunamaz.*"

4. madde ise şöyledir:

"*Yürürlükteki mevzuata göre, vâdesiz mevduata verilebilecek faizden yüzde 1'e kadar fazla faiz ödenecektir.*"

Bu imtiyazları okuyunca, şüphesiz akla, AP H...ümeti'nin postacıları koruduğu ihtimali gelmektedir. Tabii yukarıda sözünü ettiğimiz 9. madde olmasa idi...

Tasarıdaki 9. madde aynen şöyledir:

"***Posta Biriktirme Sandığı'nda mevcut yatırılmış paraların yüzde 40'a kadar olan kısmı, muhtemel mevduat çekilişlerine karşılık olarak tefrik edildikten sonra, kalanın yarısı, Devlet Yatırım Bankası tahvillerinin, diğer yarısı da ÖZEL SEKTÖR KALKINMA VE YATIRIM BANKALARI TAHVİLLERİNİN SATIN ALINMASINA TAHSİS EDİLİR.***"

Hemen belirtelim ki, yukarıdan beri sözünü ettiğimiz ÖZEL YATIRIMLAR BANKASI diye bir banka henüz ortada yoktur. Sadece bu konuda bir kanun tasarısı vardır. Ticaret Komisyonu'ndan geçen bu tasarı halen Maliye Komisyonu'ndadır.

8-10 ay önce Meclis'e sevkedilen bu tasarı o kadar hesaplı kitaplı hazırlanmıştır ki, 11. maddesi "*Sermayesi ile sınırlı olmaksızın tahvilât çıkarabilir*" cümlesi, PTT'cilerin kurulacak sandığa ne miktar para yatırabilecekleri önceden tahmin edilemediği için bu şekilde kaleme alınmıştır. Belki de bundan sonra yeni yeni biriktirme sandıkları kurma yoluna gidilecektir. Örneğin, Emniyet Memurları Biriktirme Sandığı, Tekel Memurları Biriktirme Sandığı gibi...

Görülüyor ki, devlet eliyle ve aracılığıyla meydana getirilen her iki kuruluşun amacı özel sektöre hizmettir. Özel sektörün yatırımlarını teşviktir.

Yukarıdan beri anlattıklarımız, yeni bir RAYBANK Olayı ile karşı karşıya bulunduğumuzu göstermektedir. Hattâ, bir bakıma, ÖZEL YATIRIMLAR BANKASI'nın, 6. maddeye göre *karşılık aranmaksızın* kredi açabilmesi, RAYBANK Olayından da ileri bir skandaldır.

Posta Biriktirme Sandığı'nın kuruluşundaki gerçek amaç, 9. maddedeki ÖZEL YATIRIMLAR BANKASI TAHVİLLERİNİN SATINALMASI'dır. Sandığın kuruluş nedeni budur.

Özel sektörcü AP Hükümeti, Meclis'e getirdiği POSTA BİRİKTİRME SANDIĞI ile postacıları, en az 250 Bin Liralı bulunan tüccarların çıkarları uğruna kullanacaktır...

NASUTİON
— Darbeyi önlemişti —

BİR MİTOS'UN YIKILIŞINA DOĞRU

Endonezya'da NASAKOM politikasının iflâsından sonra Sukarno'nun da günleri sayılı...

HÜSEYİN BAŞ

ENDONEZYA'da 30 Eylül 1965'te patlak veren ve etkileri o günden bu yana süregelen olaylar dizisi, çeşitli evrelerden geçtikten sonra en son merhalesine varmıştır. Fiili yönetimden uzaklaştırılan Başkan Sukarno'nun günleri artık sayılıdır.

Bugünkü yönetimi elinde bulunduran Suharto, Adam Malik ve Ekonomi Bakanı Buwono'dan kurulu üçlü yönetim, şimdiye kadar dolaylı olarak karşı çıktığı Sukarno'ya son günlerde ağır saldırılarda bulunmaktadır.

Gerçekten de, son günlerde Cakarta'dan gelen haberler, üçlü yönetimin, Sukarno engelini -bu engel tamamen onursal nitelikte de olsa- ortadan kaldırmaya kararlı olduklarını göstermektedir. Nitekim, içinde bulunduğumuz ayın ortalarında Orta Cava Kumandanı Surono *"Eski yönetimin son kalıntılarının bu yıl içinde temizleneceğini"* ileri sürmüştür. Bunu Sukarno'ya aşırı muhalefetiyle tanınan Dış İşleri Bakanı Adam Malik'in *"Politik buhranın giderilmesi için Başkan Sukarno'nun istifasının artık şart olduğunu"* açıklaması izlemiştir. Bununla birlikte Başkan Sukarno'nun günlerinin sayılı olduğunun en önde gelen belirtisi, şüphesiz, Endonezya Kabinesinin Başkanı, Ordunun Şef'i ve yeni rejimin *"Kuvvetli Adamı"* General Suharto'nun, Başkan Sukarno'nun *"30 Eylül darbesinde suçluluğunu saptayan yeni belgelerin bulunduğunu"* öne sürerek, Ordu'yu *"Hazır ol"* durumuna geçirmiş olmasıdır.

Cakarta'da anti-komünist cepheye mensup öğrencilerin hemen her gün düzenledikleri gösterilerde *"Sukarno'nun, tıpkı, Subandrio gibi askeri mahkeme önünde hesap vermesini"* istedikleri bir sırada, Suharto'nun söz konusu açıklaması ve son günlerde olayların aynı yönde gelişerek daha da belirlenmesi ordunun, Başkanın sadece bir ünvandan ibaret olan sözde iktidarını artık tutmak niyetinde olmadığının kesin işareti sayılmaktadır. Nitekim, Fransız Haber Ajansı'nın 21 Ocak tarihli ve Cakarta kaynaklı haberinde hatırlattığı gibi, Ordu 1966 Ekiminde öğrencilerin Başkanlık Sarayı önünde yaptıkları aynı nitelikteki gösterileri yumuşak olmayan bir biçimde bastırmıştı. Oysa bugün durum tamamen farklıdır: Ordu ve Öğrenciler başarısızlıkla sonuçlanan 30 Eylül darbesinin sorumluluğunu, Komünist Partisi'nden sonra şimdi de Sukarno'nun sırtına yükleyerek onu Cumhurbaşkanlığından bu defa tamamen uzaklaştırmak için anlaşmaya varmışlar ve bu yoldaki çabalarını arttırmışlardır.

Böylece açıkça görülüyor ki, Untung'un, PKI (Endonezya Komünist Partisi)nin politikası aksine, Kıt'a Çin'inin katı ideolojik etkisiyle giriştiği başarısız darbenin bastırılmasından ve darbenin güçlü dinsel gruplarının yardımıyla, NASAKOM çerçevesi içinde, ihtilâlci olmayan bir yolla yönetimde gün geçtikçe daha da etkili roller oynayan Komünist Partisi'nin sırtına yüklenerek parti kadrolarının geniş ölçüde imhasından bu yana girişilen ülkeye yeni bir yön verme çabaları, eski rejimin son kalıntısı Sukarno'nun da şu yada bu şekilde bertaraf edilmesi hazırlıklarıyla son merhalesine gelmiş bulunmaktadır.

Başkan Sukarno 1958-59 yıllarında, Milliyetçiler, Dinsel gruplar ve Komünistler koalisyonundan kurulu ve genellikle NASAKOM adını taşıyan Ulusal Cepheyi güdümlü demokrasi olmakla suçlayan muhalefeti bastırmakta güçlük çekmemişti. Ama bir süre sonra ortaya çıkan ekonomik güçlükler Ulusal Cephe koalisyonunu, temellerinden sarsmakta gecikmemiş ,ülke, sömürge yönetiminin doğal sonucu olan ekonomik geri kalmışlığıyla, çözümü, yeni sömürgeciliğin oyunlarıyla daha da bir güçleşen sorunlarla karşı karşıya kalmıştı. Bu güçlüklerde Endonezya ile geniş ekonomik ve ticari ilişkileri bulunan İngiltere ve Birleşik Devletler'in olumsuz tutum ve davranışlarıyla büyük rol oynadıkları bilinmektedir. Gerçekten de Endonezya, en önde gelen ihraç ürünü tabii kauçuğun dünya pazarlarında gittikçe daha az para etmesi, petrol ve bazı önemli toprakaltı zenginliklerinin İngiliz ve Amerikan uyruklularının elinde olması ve hele emekleme çağında bulunan endüstrisinin dış kredilere ihtiyaç duyması nedeniyle, yeni sömürgecilik oyunlarına, bağımsızlıklarına yeni kavuşan bütün ülkeler gibi, tamamen açıktı. Öte yandan İngiltere'nin Singapur politikası, Endonezya'yı Singapur limanı gibi bir endüstri, ulaşım yoları ve ticaret merkezinden ayırmakla, ülke ekonomisi için zararlı sonuçlar doğuruyordu. Sukarno büyük batılı

ABİDİN DİNO

Cumhuriyet Gazetesi'nde Başkan Kennedy'nin danışmanlığını yapmış Arthur Schlesinger'in "Amerika-Avrupa İlişkilerinin Bugünü ve Yarını" üstüne bir yazısı yayınlanmıştır. Abidin Dino Schlesinger'e cevap veriyor.

Bay Schlesinger, yanılıyorsunuz.

Amerika, siyasi alanda yitirdiklerini, kültür alanında *kazanamayacaktır. Avrupa'nın Amerika'ya* güvenliğini kaybettiğini, Vietnam harbinin daha şimdiden Amerika için siyasi bir yenilgi ile sonuçlandığını biliyorsunuz da, avunmak için olacak, memleketinizi kültürden yana kazançlı sayıyorsunuz.

Vietnam siyasetinizi yeren gençlerin dar pantalon giymelerini, Coca Cola içmelerini, Atlantik ötesi çalgılarla horon tepmelerini, Amerikan «kültürü» bakımından bir zafer sanıyorsunuz.

Düşüncesiz, nitelik bakımından ve tersinden de olsa, ne garip ki Kızıl Muhafızların kültür anlayışından hiç de farklı değil. Pantalon, içki, çalgı ve saç kesimini kültürle karıştırıyor, yüzeyci yakınlaşmalardan, ulusunuz adına övünçler çıkarıyorsunuz. Oysaki bay Schlesinger, kültür başka, pantalon yine başkadır.

Herhalde bu ölçülerin yetersizliğini siz de kavramış olacaksınız ki, daha ileri giderek şöyle diyorsunuz:

«Siyasetimiz gün geçtikçe tahammül edilmez bir *hal alırken, Amerikan şiiri Avrupalıların hislerini* ateşlendirmektedir. Politikacılarımızdan nefret edilirken, filim yıldızlarımıza, halk şarkılarımıza, dil bilginlerimize, şuyumuza buyumuza, hayranlık artmaktadır».

Söylediklerinizi teker teker cevaplandıralım:

1 — Amerikan şiirinin Avrupalıların hislerini ateşlediği yok. Ferlinghetti, Ginsberg, Kerouac gibi «Beat Generation» şairlerini eski kıt'ada bilen var elbette, ama kesinlikle biliyoruz ki bu şairler, Amerikan siyasetine olduğu kadar, yaşama biçimine de kıyasıya karşıdırlar.

2 — Amerikan filim yıldızlarına hayranlık kalmamıştır kimsede. Yaratıcı Amerikan sineması çoktan batmıştır, Amerikan filim yıldızları çoğunlukla bayağılık örnekleri olarak gösterilmektedirler.

3 — Amerikan halk türküleri seviliyor, bütün halk türküleri gibi: Hele en ünlü çalgıcılar Dylan Thomas

ALMANYA

■ *Yeni bir Hitler'in çıkmayacağını kim garanti edebilir?*

Birleşik Devletler İngiltere ve Fransa'ya verdiği bir notada Sovyet Hükümeti, "Federal Almanya'da, hem de bu defa elinde nükleer silâhla yeni bir Hitler'in ortaya çıkmayacağını kim garantileyebilir" diyerek Federal Almanya'da nazizmin yeniden hortlatılması hakkındaki endişelerini belirtmiş ve batılıları, konuyu büyük bir dikkatle izlemeye davet etmiştir. Sovyet notası, Alman "Milliyetçi Demokrat Partisi - NPD" nin "Hayat sahası", "Deutschland uber alles" gibi politik Nazi sloganlarına davandığını belirtmekte ve şöyle devam etmektedir:

"Federal Almanya'da nükleer silâh ve füzelerle ilgili bağımsız bir endüstri yolunda gizli çalışmalar yapılmaktadır. Atom ve füzeler alanındaki araştırmalara ayrılan giderler, resmi kaynaklara göre 1 Milyar Mark'a ulaşmıştır."

Öte yandan, Sovyetler Birliği, Federal Almanya'ya verdiği notada Federal Hükümet'i, "Yeni Nazi ve militarist güçlerin barış için tehlikeli faaliyetlerini, Potsdam ve müttefiklerle olan diğer uluslararası andlaşmalara uygun olarak engelleyecek tedbirleri almaya" çağırmaktadır.

Gerçekten de, son eyalet seçimlerinde nasyonal sosyalizmin Almanya'da yeniden güçlenmeğe başladığı ortaya çıkmıştır. Bavyera seçimlerinde NPD, Eyalet Meclisi'ne bir üye sokmağa muvaffak olmuştur.

SUKARNO

güçlerin yeni sömürgecilik oyunlarına NEKOLİM (Yeni Kolonyalizm, Kolanyalizm, Emperyalizm) sloganıyla karşı çıkmış, batılı büyük güçleri protesto için de B. Milletler'den çekilmişti. Kıt'a Çin'iyle dostluk bu sıralara rastlar. Oysa Çin'le olan yakınlaşma NASAKOM çerçevesi içinde çalışmaya kararlı Komünist Partisini, güç durumda bırakmıştı. Nitekim partinin yönetimde son derece etkili olduğu bir sırada, Çin'in katı ideolojisinin etkisi altında kalan Untung ve arkadaşları Ordu'nun bir kısmıyla birlikte harekete geçerek, Çin eğilimli bir darbeye teşebbüs etmişler, böylece hem kendilerinin hem de partinin mahvına sebebiyet vermişlerdir. General Nasution'nun seçkin Siliwangi birlikleri tarafından bastırılan darbeye, Komünistlerin, Sendikalar ve Komünist eğilimli öğrenci kuruluşları dahil tümüyle katılmasına rağmen, Endonezya Komünist Partisi sorumluluktan kurtulamamış, parti, kendisini yönetimden uzaklaştırmak için fırsat kollayan sağcı ve dinsel grupların oyununa gelip, Çin'in katı ideolojisine fazlaca bel bağlayan aşırı unsurlarının giriştikleri hareketi, eşine ender rastlanan bir şekilde, bazı kaynaklara göre 500 bin kurban vererek son derece pahalı bir biçimde ödemiştir. Pravda'nın o günlerde "Sektarizm ve politik maceracılık" olarak nitelediği darbe sonucu kadroları yerle bir edilen PKİ bugün yönetimin faaliyetini yasaklamasından sonra sıfırdan başlayarak, Belçika'da yayınlanan Çin eğilimli "*Halkın Sesi*" gazetesine göre "*Silâhlı çatışmanın, uzun ve çetin*" yolunu seçmiştir.

Başkan Sukarno engelini ortadan tamamen kaldırmak için son hazırlıklarını tamamlayan yeni Endonezya rejimi, ekonomik güçlüklerini yenmek amacıyla, Birleşik Devletlere yakınlaşmanın yollarını aramaktadır. *Suharto-Malik-Sultan Hamengu Bowono* yönetimi bir yandan böyle bir yakınlaşmanın gereklerini - geleneksel anti emperyalist politika çizgisinden ayrılmak vb. - yerine getirirken, öbür yandan ülkede yeniden güçlenebilecek sosyalist hareketlere karşı dinsel grupları istim üzerinde tutmaktadır. Üçlü yönetimin, Faysal'ın İngiltere ve Amerikan esinlenerek Ortadoğu'daki Sosyalist gelişmeyi durdurmak amacıyla ortaya attığı "*İslâm Paktı*"'nı hararetle desteklemesi ve bu tasarıya daha ilk anlardan itibaren bütünüyle katılmasının nedeni de esasen budur. Endonezya, bağımsızlık savaşının doğal sonucu olarak Uzakdoğuda anti-emperyalist tarafsız bir politikanın Bandung'tan bu yana yıllarca şampiyonluğunu yaptıktan sonra, şimdi, Ulusal Birliğe, Üçüncü Dünya'ya, antiemperyalist savaşa yüz çevirerek, Batılı büyük güçlerin bütünüyle etkisi altına girecek "Filipin Usulü" bir demokrasi olma yolundadır.

AMERİKA

■ *Başkan Johnson'ın "adamı" Bobby Baker mahkûm oldu*

SENATO Demokrat çoğunluğunun eski sekreteri ve Başkan Johnson'ın adamı Bobby Baker, önceki pazar federal bir vergi kaçakçılığı mahkemesi tarafından hırsızlık ve dolandırıcılıktan suçlu görülmüştür. Baker'in suçları arasında 300 Bin Türk Liralık vergi kaçakçılığı ile iki banka direktörünün 670 Bin Lira "Para sızdırma" olayı da yer almaktadır. Onbir "siyah" ve bir "beyaz"dan kurulu jürinin suçlu gördüğü Bobby Baker, böylece 48 yıl hapis ve 470 Bin Lira para cezasına çarptırılabilecektir. Bununla birlikte, 50 Bin Liralık nakdî kefalet yatıran ve ortalıkta serbestçe dolaşan Bobby Baker hakkında mahkeme henüz tutuklama kararı vermemiştir.

YANILIYORSUNUZ BAY SCHLESİNGER

ve Joan Baez misali Amerikan siyasetine ve ırkçılığına seslerini yükselten kişiler olursa. Yok «halk türküleri» deyimini siyah türkücüler ve caz müziği için kullanıyorsanız, bu büsbütün yersizdir. Irk ayırımının hıncını taşıyan bu sanat kolu, Amerikan sistemine baş kaldıran ister bilinçli ister bilinçsiz bir sanat türüdür.

4 — Realist romancılarınıza hayranlıktan dem vurmak size düşmez, bay Schlesinger, Hemingway de Steinbeck de, önemli eserlerini İkinci Dünya Harbinden önce yazmışlardı. Amerikan hegemonya denemesi devrinde ise, yâni İkinci Dünya Harbinden sonra, büyük realist eser yaratamamışlardır. (Hemingway'in intihar ettiğini unutmadık ve yine unutmadık ki, Küba'da evi, Kastro tarafından müze hâline getirilmiştir.) Kısırlaşmış Steinbeck'e Yevtuşenko'nun Vietnam üstüne yazdığını da gördük, Steinbeck'in verdiği yürekler acısı mektubu da okuduk. (Amerikan yazarı şimdi Saygon'dadır, askere alınmış oğlunun yanına gitmiştir, umut ederiz ki gerçekleri görüp anlar da, yurduna yararlı olur.) Faulkner'den de söz açmak gerekiyor. Bu yazar ilginç eserler vermiş, korkunç Güney ilişkilerini yansıtmış, Amerika'nın hiç de içler açıcı olmayan bir yönünü anlatmıştı. O gün bugün, Amerikan romanı ağır bir duraklama içindedir.

5 — Dil bilginlerinizi tanıyor ve seviyoruz. Bunlar Naziler'den kaçıp Amerika'ya göç etme zorunda kalmadan önce, uzun süre Türkiye'de kalmışlardı. Leo Spitzer ve Auerbach gibi bilginler, gerçekten önemli kişilerdi, ne var ki, Amerikalı değillerdi. Avrupa'dan ithal ettiğiniz bilginlere, Amerikan etiketi yapıştırmaktan vazgeçseniz, daha doğru olur.

6 — Kalıyor «şuyumuz buyumuz» dediğiniz şeyler. Bakın bu doğru, şuyunuza buyunuza, hele bunlara hayranız, her ulus gibi güzel taraflarınız var elbette. Şaka bir yana, en olumlu yönünüz, gençleriniz arasında beliren uyanıklıktır. Vatanlarının haksız eylemlere giriştiğini anlamak, bu eylemlere karşı durmak, Amerikan gençlerinin kahredici çilesidir. Amerikan «bolluk toplumu», onu içten içe kemiren haksızlıklar, sömürme eğilimleri ile dolu. Amerikan toplumu pırıl pırıl oyuncaklarına rağmen, başarısızdır, kofluğunu örtmek için, kendinin de inanmadığı yaygaralar yükseltiyor, çıngıraklar çalıyor, iri arabalar sürüyor, terlerini klinekslerle siliyor, boşluğu doldurmak için zaman zaman silâha sarılıp, önüne gelene kurşun sıkıp adam öldürüyor, (nedir o sebepsiz, sıram sıram cinayetler!).

Bay Schlesinger, yazınızın arta kalan kısmında «modernlik» kavramı üstünde duruyor, Amerika'nın bu yolda öncülük ettiğini söylüyor, Avrupa'nın aynı döneme girdiğini ekliyor, bir asır gecikme ile Asya'nın da bu noktaya geleceğini düşünüyorsunuz. Kimi alanda, «Avrupa'nın liderliği ele geçirmeye başlayacağı günler uzak değildir», diyorsunuz. Dahası, sinema sanatında bunun gerçekleştiğini bile söylüyorsunuz.

Size göre bu, «Atlantik dünyasının» bir başarısı sayılmalıdır.

Sizce bu «yenilik», sosyalist ülkelere de sızmaktadır. Size göre sosyalist ülkelerin gençleri «Batılı çağdaşlarının eriştiği imkânları arzu ve gıpta ile izlemektedir. Beatles plakları, Fellini ve Godard'ın filimleri, elektronik müzik, Pop sanatı, gerçekçilik akımı, hattâ marihuana ve LSD»... «Arzu» ve «gıpta» konusuymuş bunlar, sosyalist ülkelerin gençleri için... Böylesi danışma ve danışmanlarla yönetilen bir ülkenin başkanlarına acımamak elde değil. Tıngır mıngır İngiliz Beatles'lara mı, İtalyan Fellini ve Fransız Godard'a mı gıpta edecekmiş gençler... (Kuzum bu iki sinemacıyı neden benimsiyorsunuz bay Schlesinger? İkisi de kapitalist düzenini sert yargılarla eleştirmiyorlar mı? Size ne bunlardan?) Elektronik müzik kimi ve neden büyüleyecekmiş bay Schlesinger? Elektronik müzik, tıpkı elektronik olmayan müzik gibi, herkesin kullanabileceği bir araç... Pop sanatının yapıtları ise, pekâlâ biliyorsunuz, size karşı geri tepmiş bir silâhtır. En başarılı Pop'cular, takım taklavatlarını Vietnam harbine karşı kullanıyorlar, üstelik «gıpta» edilecek bir eserleri de yok ortada.

Gerçekçilik akımına gelince, artık onu da elçabukluğu mârifet, üs haline getirmeğe kalkışmayın kuzum. Az gelişmiş de olsak, gerçekçilik tarihini bukadarcık biliriz, bay Schlesinger!

Marihuana (esrar) ile LSD'ye gelince... Dalga cinsleri altında toy Amerikalı dostlar, önceliği koca Asya'ya bıraksınlar. Marifetse eğer, «yapmacık cennetler» alanında Galata esrar tekkeleri bile birer uyuşturucu madde akademisidir.

Fırsat düşmüşken ilginç bir noktaya değinelim. Amerika'da uyuşturucu maddelere karşı bu ani ilgi, bu şatafatlı reklâm, bu bayram havası neden? Amerikan üniversitelerinde el altından körüklenen bu merak, «teach in» denilen ilerici toplantıların başlamasından sonra baş gösterdi ne hikmetse... Sanki siyasi uyanışı baltalamak isteyenler varmış gibi geliyor insana. Püriten Amerika, birdenbire açık saçık dergilere, kolejlerde seks partilerine, LSD oturumlarına göz yummuştur. Yalancılıktan sakınma gösterilerine rağmen, basın, bu taşkınlıkları gerçekte desteklemiştir. Siz de bay Schlesinger Marihuana ile LSD'nin, Amerikan gençlerine olduğu gibi, Sosyalist ülkelerin gençlerine «gıpta» ve «arzu» vereceğini sanıyorsunuz. Biz, azgelişmişlere de, çağdaşlık namına, herhalde uygun görüyorsunuz bu yenilikleri... Elbette ki Amerika'nın Napalm ateşi yağdıran uçaklarında, duygusuz, bilinçsiz, şaşkın gençler lâzım Pentagon'a. Bir düğmeye basmakla binlerce Vietnamlı köylüyü yakacak cinsten bir ruh boşluğu yaratmanız lâzım. Naziler bu çeşit davranışları bir ırk mistisizmi ile körüklüyorlardı, sizler yalın «hiçliği» seferber ediyorsunuz. LSD, içki, ne olursa olsun da, delikanlılar sosyalizm şeytanlarından âzâd olsunlar...

Aldanıyorsunuz bay Schlesinger, bizim kültür anlayışımızla sizin kültür anlayışınız arasında hiç bir yaklaşma olmayacak. Siyasette olduğu gibi kültür alanında da oyunu kaybettiniz. Çağdaşlık, millî bağımsızlık ve sosyalizm düzeyinde gerçekleşecektir.

Hoşça kalın.

ABİDİN DİNO

• Ötüken Tolstoy'u bastırtmıyor

• Pasternak ve O Günler

• Mariana Pineda İspanya'da yasak

■ *Tolstoy, Adnan Ötüken'in elinden yakasını kurtaramamaktadır*

MAO'nun Çin'inde Kızıl Muhafızların burjuva eğilimli buldukları için yayınlanmasına, okunmasına karşı çıktıkları Tolstoy, Demirel'in Türkiye'sinde de ünlü Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken'in elinden yakasını kurtaramamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığının imzasını taşıyan 28.6.1961 tarihinde yazılmış bir yazıyla Tolstoy'un ünlü bir eserinin çevirisi ünlü bir çevirmene verilmiştir. Çevirmen, eserin birinci cildini tamamlayarak 1965 yılının ocak ayında Tercüme Bürosu'na teslim etmiştir. Ondan sonra ne bir ses, ne bir nefes! Çevirmenin 10.3.1966 tarihli müracaatı üzerine Tercüme Bürosu, 22.4.1966 tarihli cevabında, birinci cildin yayınlanmasına 12.11.1965 tarihli Tercüme Bürosu toplantısında karar verildiğini bildirmiştir. Yani eser, yayınlanmak üzere, on beş aydır Milli Eğitim Bakanlığı ilgililerinin "mucip"ini beklemektedir!

Dostoyevski'nin, Tolstoy'un mevcudu kalmayan birçok eserinin ikinci baskıları yapılmamaktadır. Bunların arasında *Suç ve Ceza, Karamazof Kardeşler, Diriliş* gibi dünyaca ünlü eserler vardır. *Budala*'nın birinci cildi yayınlanalı yıllar geçtiği halde ikinci cildi hâlâ yayınlanmamıştır.

Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken, bu kültür korkusunun sembolü haline gelmiştir. Nitekim Tercüme Bürosu üyeleri, yapılan müdahaleleri ve baskıları protesto etmek için, istifa etmekten başka çare bulamamışlardır.

Aynı Adnan Ötüken, 1942 - 1947 yılları arasında, Milli Eğitim Bakanlığında Neşriyat Müdürlüğü görevinde bulunmuştur. Ve önemli Rus klasiklerinin çoğu bu yıllarda yayınlanmıştır. Nitekim "Klasikler Bibliyografyası" adlı kitabının önsözünde, "1940 - 1948 yılları içerisinde Türkçemize çevrilen ve cilt sayıları 624 olan 541 eser"in 21 dil grubuna ait olduğunu, rus klasiklerinin dördüncü geldiğini kendisi belirtmektedir. Aynı Önsöz'de "Hasan Ali Yücel bu eserlerin yayınlanması işine büyük önem vermiştir, esasen fikir ve teşebbüs de kendisinindir." demeyi de ihmal etmemiştir.

Bugün, Türkçede ilk tercümenin yayınlandığı 1862'den 105 yıl sonra; İttihat ve Terakki'nin Maarif Nazırlığına bağlı bir Telif ve Tercüme Encümeni kurarak devlet eliyle çeviri çalışmasına giriştiği 1912'den 55 yıl sonra; zamanın seçkin aydınlarından 186'sının katıldığı 1-5 Mayıs 1939 Birinci Neşriyat Kongresi'nden sonra; 1940 yılında başlayan "Dünya Edebiyatından Tercümeler" girişiminden 27 yıl sonra bu çok önemli ve yararlı çalışma, kültürden korkan kişiler eliyle baltalanma yoluna girmiştir. Söz konusu olan eserler, yalnız rus klasikleri değildir. Nebil Otman'ın yaptığı çeviriler de, çevirmen "arı dil" kullanmak suçunu işlediği için, geri çevrilmiştir. Can Yücel'in bir çevrisi ve Tercüme Bürosu'ndan çıktığı halde Bakanlıkça yayınlanmamaktadır.

Peki, ne yapar bu Adnan Ötüken?

Babıâli'den çıkarken, Milli Eğitim Bakanlığı'nın kitap satış yerinin vitrinine hiç dikkat ettiniz mi? Vitrinde boy boy Necip Fazıl'lar, Peyami Safa'lar Vecdi Bürün'ler Selâhattin Ertürk'ler, Tarık Buğra'lar, Arif Nihat Asya'lar... Ha, bir de Osman Halûk Alpander imzalı bir kitap var, biraz arkalara konduğu için ilk bakışta pek görülmüyor: YENİ İLMÜHAL!..

★

Geçen yılın en başarılı kadın oyuncusu seçilen Gülriz Sururi, bu sezon da Güngör Dilmen'in Kurban adlı oyununda, büyük başarı gösteriyor. Gülriz Sururi bu oyunda, üstüne kuma gelen bir Anadolu kadınının isyanını çok ölçülü ve etkili bir oyunla ortaya koyuyor. Yandaki resimde Gülriz Sururi oyunun bir sahnesinde görülüyor.

★

■ *Pasternak O Günler'de dar bir çevrede Sovyet sanatçılarını anlatıyor*

SESSİZ sedasız yayımlandı Pasternak'ın *"O Günler"*i. Şairlerin değişmez alınyazıları olsa gerek şiirlerinden önce, şiirlerinden çok hayat hikâyeleriyle, haklarında yazılanlarla tanınmaları.

Pasternak için de böyle oldu. Şiirlerini görmeden, şair kişiliğini tanımadan önce, çok tartışmalı bir konu olan *Doktor Jivago* bir yana bırakılırsa- Ehrenburg'un Yeni Dergi'deki anı-

Kitaplar

- **6 No. lu KOĞUŞ**
  A. Çehov, Çev. Hasan Âli Ediz
  (H. Â. Ediz'in Çehov hakkında geniş bir önsözüyle ikinci baskı)
  Remzi Kitabevi, 160 sayfa, 5 lira.
- **ÇİN'DE SOSYALİZMİN KURULUŞU**
  J. Charrière, Ch. Bettelheim, Çev. Kenan Somer
  İzlem Yayınları, 115 sayfa, 5 lira.
- **DÜNYAYI SARSAN 10 GÜN**
  John Reed, Çev. Rasih Güran
  (1917 Ekim ihtilâlinin ilk günlerinin hikâyesi)
  Ağaoğlu Yayınevi, 320 sayfa, 12,5 lira.

Tiyatrolar

- KARTAL TEKMESİ : Ulvi Uraz Topluluğu
- KURBAN : Gülriz Sururi - Engin Cezzar Tiyatrosu
- YER DEMİR GÖK BAKIR : Dormen Tiyatrosu
- YOLCU : Ger Ar Tiyatrosu

Bale

- SYLVİA
  Leo Delibes
  Devlet Balesi (Ankara)

ANT'IN SEÇTİKLERİ

Filmler

- **BEKLEYİŞ**
  Gunnar Höglund
  Emek Sineması
- **HAİN KURTTAN KİM KORKAR**
  M. Nicol
  Atlas ve Konak Sinemaları

Dergi

- **YENİ DERGİ**
  Nazım Hikmet'in Suçsuzluğu Özel Sayısı
  Şubat 1967, 5 lira.

Konserler

- **KONTARSKY İKİLİSİ**
  Piyano Resitali
  7 Şubat, 19.00 - Saray Sineması

Sergi

- **FİKRET OTYAM**
  Fotoğrafla Gide Gide - Anayasa Diyor ki
  Türk Alman Kültür Merkezi

lar'ından tanıdık onu. Ondan kısa bir süre sonra yayımlanan *O Günler* (*Pasternak*'tan çeviren, Melih Cevdet Anday, Nobel Yayınları, 1966) ise bir otobiyografi denemesi. Kitap dikkatle okunur, son elli yılın olaylarını, tanıdığı sovyet sanatçılarını - çok dar bir çevrede - anlatırken Pasternak'ın kullandığı ölçü yakalanabilirse *Doktor Jivago*'nun nasıl ilk yıllarındaki devrimci coşkusunu yitirmiş bir ruh hali içinde yazıldığı daha kolay anlaşılacaktır.

Bir yerde, "Hep olduğu gibi, ilk çocukluğumdan beri mistisizme, kör inançlara yatkındım ve kaderden medet umardım" diyor. (S.25)

"... köşeye çekilmişliği ve loşluğu olmayan yaşam, bir aynanın parlaklığında yansıyan yaşam anlaşılır birşey değildir benim için" diyor. (s. 72)

Bütün bunlar bir yerde Ehrenburg'un "... kendisine yakın olarak sadece kendisini bildiği için toplumun dışında yaşamış bir insandı" ya da "... toplum, Pasternak'ın içinde yaşadığı dünyanın duvarlarının dışındaydı" gibi sözleriyle çakışmaktadırlar.

"En önemli ve başlıca yapıtı" saydığı *Doktor Jivago*'ya gururla yaslanarak, "Şimdiye değin yazdıklarımın yitip giden dörtte üçünü geri getirmek için parmağımı bile oynatmak istemem" diyen Pasternak bu kadar mı, diyor insan kitabı bitirince. Kendine rağmen bu kadarcık mı Pasternak?

Ya *Teğmen Schmidt?* Ya *1905*? Ya savaş yıllarında yazdığı vatan şiirleri, savaş şiirleri? Mayakovski'nin "gerçek bir deha" dediği Pasternak'ı ne salt politik ne de salt sanatçı tekniği yönünden değerlendirmek yanlışına düşmemek için tanımamız gereken çok şey var daha.

Hepsinden önce şiirleri tabii.

MEHMET DOĞAN

KISA... KISA...

● İspanyol sansürü, Federico Garcia Lorca'nın *Mariana Pineda* adlı oyununun temsilini yasaklamıştır. Eser, Lorca'nın öldürüldüğü iç savaştan sonra, İspanya'da ilk defa oynanacaktı.

Mariana Pineda, 19. yüzyılın özgürlük savaşlarında, cumhuriyetçilerin bir bayrağını işlediği için, ölüme mahkûm edilen ve öldürülen Granada'lı bir genç kızın hayatını anlatmaktadır. Mariana Pineda, ölümünden sonra, cumhuriyetçi sanatçıların ve yazarların esinlendikleri bir sembol haline gelmiştir.

İspanyol sansürcüleri, eseri sahneye koyacak olan Alfredo Magnas'a, bir şartla eserin oynanabileceğini bildirmişlerdir: Mariana Pineda, cumhuriyetçilerin bayrağı yerine monarşistlerin kırmızılı sarılı bayrağını işleyecektir!

● *Yeni romanın teorisyeni Alain Robbe Grillet* "Geçen yıl Marienbad'da" *ve İstanbul'da çevirdiği L'introuvable filminden sonra şimdi de Trans Europe Express adlı yeni bir film yaptı. Film görünüşte polisye bir kurdela biçimindedir. Gangsterler, polis emrinde orospular, iki tarafa çalışan çete reisleri, oyunun başlıca kişileri; kovalama, esrar kaçakçılığı, ırza geçmeler, striptiz, cinayet de başlıca olaylardır. Fakat bütün bu ögeler filmde Grillet'nin zengin muhayyilesine göre bambaşka bir bileşim içinde ve yapyeni bir hümoristik açıdan sunulmaktadır. Max Ophüls'ün* "Filmcilik güzel kadınlara güzel şeyler yaptırmak sanatıdır" *kuralına uyan Alain Robbe Grillet baş oyuncusu Marie France Pisier'yi bu kurdelada bir hayli soymaktadır.*

BİR EĞİLİM ÜZERİNE

Selâhattin Hilâv

PAPİRÜS dergisinin Ağustos sayısında, ilgi çekici bir başyazı yayımlanmıştı. Olaylar bu yazıyı yeniden hatılattı bana. Yazar, son zamanlarda edebiyatımızda ve özellikle tiyatromuzda görülen bir eğilimi; Yunan Mitolojisine yönelmek eğilimini eleştiriyor ve haklı olarak şöyle diyor: «Yunan Mitolojisini kendi mitolojimizmiş gibi işlemek gereksiz olduğu kadar sakıncalı bir iştir de.»

Sanat alanında beliren bu tutumun temelinde, bütünüyle dile getirilmemiş olmakla birlikte, yıllardır, çeşitli biçimlerde savunulan bir tez yatmaktadır. Bu tezi şöyle özetleyebiliriz: Eski uygarlıklardan ve özellikle Yunan uygarlığından artakalan bir takım törelere ve kültür unsurlarına bugün Anadolu'da hâlâ raslanmaktadır: bu kaynaklara dönmek, bir kültür rönesansı yaratmamızı ve hem halkımıza hem de evrensel sanat eserine ulaşmamızı sağlayacak bir yoldur. Bu tezi ileri sürenler, Yunan sitelerinin ve sanat eserlerinin kalıntıları yanında hâlâ ilkçağ yaşayışını sürdüren köyleri de görecek kadar gerçekçidirler. Hele bu kalıntılara revâ görülenler sözkonusu edilince, kızgınlığını ya da üzüntüsünü saklayabilecek tek aydın yoktur, sanırım. Öyleyse?

ESKİ Yunan toplumu ile Anadolu Türk toplumu arasında, sosyal yapı açısından bir benzerlik ve süreklilik olduğunu savunmak güçtür. Gerçekten de, köleci düzenin en iyi örneklerinden biri olan Yunan toplumu ile, dağınık ve içine kapalı köyler üzerinde yükselen merkezi bir devletten ve bu devletin taşıyıcısı olan bir sınıftan teşekkül eden geleneksel Anadolu Türk toplumu arasında bir ilişki kurmak imkânsızdır. Bundan ötürü, eski bir sosyal yapıdan arta kalan ve coğrafi ilişkilerden dolayı yaşamaya devam eden kültür unsurlarının taşıdığı anlamı ve önemi, soyut olarak değil, Anadolu Türk toplumunun sosyal yapısı ve bu yapının yarattığı insanın somut manevi dünyası içinde değerlendirmemiz gerekir. Önemli olan, şehirlerden yetişerek ve belli bir eğitimden geçerek, bizim gibi, Batı dünyasına ve onun kökünde yatan Yunan kültürüne hayranlık duymak zorunda kalan okumuşlar için değil; somut Anadolu insanı için, bir Yunan efsanesinin ne gibi bir önem taşıdığını ve ne ölçüde ilgi çekebileceğini kestirebilmektir. Anadolu'da, ardarda boy gösteren uygarlıklar, düz bir gelişme çizgisi üzerinde yer almayan farklı ekonomik ve sosyal yapılara dayandıkları için, Batı'da görüldüğü gibi, sürekli ve kendini gittikçe aşıp zenginleşerek gerçekleşen bir gelişme değil, kesintili bir değişme göstermişlerdir. Bu bakımdan, Anadolu'da coğrafi ilişkiler yüzünden, bir uygarlıktan ötekine kalmış olan kültür unsurlarının, ancak o «öteki» uygarlığın ve toplumun sosyal bütünü içinde somut ve gerçek bir anlam taşıdığını unutmamalıyız. Başka bir deyişle, bu unsurlar daha önceki an'am ve önemlerini kaybetmiş haldedirler. Halka ulaşacak bir sanat eserinin, bu çeşit kalıntıları, kazanmış oldukları yeni görünüş ve öz içinde ele alması ve değerlendirmesi gerekir. Bu ise, kaynağı olduğu gibi ele almaktan büsbütün farklı bir iştir.

EVRENSELLİĞE gelince... Basit ve apaçık bir düşünceyi; herkesçe bilinen ama belki de bu yüzden unutulan bir düşünceyi hatırlatalım: sanat eserinde, evrensele, ancak özelden (tekelden - cüziden) geçilerek varılır. Evrenselliğini kabul ettirmiş bir kültürden ve bu kültürün ürünlerinden söz açarak ya da onlara benzer eserler ortaya koyarak, mekanik bir şekilde evrenselliğe varılabileceğini sanmıyoruz. Çok daha iyi bildiğimiz, çok daha derinden yaşadığımız ve daha da derinleştirerek kavramak zorunda olduğumuz özelliklerimiz, bizi evrensele götürebilecek biricik yoldur.

Tural, Demirel ve uykusuz gece!

GENELKURMAY Başkanı Orgeneral Tural'ın kendisini «Muktedir Lider!» ilân eden emirnamesinin ve Başbakan Demirel'in de demokratik düzeni tehdit eden bu emirnameyi savunmasının yankıları Türk basınında geçtiğimiz hafta da devam etti.

Yeni Gazete'nin yaptığı bir iktibasa göre Türkiye'deki durum yabancı gözüyle Daily Telegraph'da şöyle yorumlanıyordu:

«Demirel iktidarı ele geçirdikten sonra aylarca makamında sallantıda idi. Türkiye'de hâlâ siyasi ihtilâflarda son hakem olan ordu, idam etmiş olduğu diktatör politikacının genç halefine şüpheyle bakıyordu. 1966 sonlarında çok gergin bir devre, ordu bir kere daha siyasi hayata müdahale etmek üzereyken, Demirel ile Genelkurmay Başkanı Tural arasında âşikâr bir uzlaşma ile sona erdi.»

1966 sonbaharında Türkiye'nin bir askeri darbe tehlikesi atlattığı yolunda İnönü ve Demirel tarafından yapılan imalar, bir *yabancı gazeteci tarafından* da böylece doğrulanmış oluyordu.

Ne var ki, **Akis Dergisi**, İnönü'nün beyanlarına rağmen, askeri darbe teşebbüsünü kesinlikle reddederek şöyle diyordu:

«30 Kasım'ı 1 Aralık'a bağlayan gece, hattâ o sırada bir kaç gece Ankara'da bazı politikacıların - bilhassa 14'lerin CKMP kanadının ve TİP mensuplarının - ve bazı gazeteci yazarların - bilhassa aşırı solcu veya Tural'la arası bozuk olanların evlerinde yatmadıkları doğrudur. Bunun sebebi de, gösterilen sebeptir: Bir askeri darbenin ilk anında kimvurduya gitmemek! Fakat ne o gece, ne başka bir gece hiç bir darbenin teşebbüsü dahi olmamıştır ve bilinen, böyle bir teşebbüsün de planlanmadığıdır.»

Darbe söylentilerini ilk ortaya çıkartanların ve onların yakınlarının ünlü emirnamenin açığa çıkmasından sonra bu söylentiyi reddetmeleri üzerine Cumhuriyet Savcılığı, bir hafta önce bu konuda bir fıkra yazan Çetin Altan'ı tek ihbarcı kabul ederek kendisini işin içyüzünü açıklamak üzere savcılığa çağırdı.

Niçin olmasın?

Komünizmle savaşın bundan sorumlu ve geniş yetkileri olan bir Bakanlık tarafından yürütülmesi gerekir, bunun adı «Komünizmle Savaş Bakanlığı» olacaktır. Hastalıklarla, âfetlerle, hırsızlıkla, eşkiyalıkla savaşan Bakanlık olur da onlardan daha korkunç ve tehlikeli olan Komünizmle Savaş Bakanlığı niçin olmasın?

KADIRCAN KAFLI
(Tercüman - 3.2.1967)

— Kolay iş değil... Koskoca devleti iki kelime ile idare ediyoruz... (Turhan Selçuk - MİLLİYET)

Bir kurban

Çetin Altan'ın darbe teşebbüsünden bahsetmesi ve Tural'ın emirnamesini tenkid etmesi de Turan ve Demirel'in çevresinde geniş tepki yaratmış ve bütün şimşeklerin onun üzerinde toplanmasına sebep olmuştu. Anlaşılan *muktedirler bir kurban istiyordu* ve bu kurban da Çetin Altan'dı. Nitekim iki gün sonra da Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılacağı haberi gazetelerde yer aldı. Bir kısım basın da Çetin Altan'ın yazılarını ele alarak dokunulmazlığının *kaldırılması ve tutuklanması* için hava hazırlıyordu.

Yeni Gazete'de **Hikmet Bil**, Çetin Altan'ın yazılarından pasajlar alarak onun komünist ihtilâl istediğini ileri sürüyor ve **«İşte şimdi Türkiye'de bu gerçeği meydana serenlerle gocunanların çekişmesi başlamak üzere... Umalım ki bu çekişme, kötü niyetlileri milletin gözleri önüne teker teker sermeye yarasın.. Kimin gerçek sosyalist, kimin de gerçek komünist olduğu artık meydana çıksın...»** diyordu.

Hatırlayın!

Bugün Gazetesi'nde **Refik Özdek** ise **«Bizde demokrasi adına demokrasiyi, başka bir deyim ile hürriyet adına hürriyeti katletmek isteyen bazı milletvekilleri, kanunlarımızın suç saydığı fikirleri yaymak, bir köylü ve işçi ihtilâli meydana getirerek mevcut rejim ve düzeni yıkmak için var güçleriyle çalışıyorlar ve bu suçu işlerken parlamento üyesi olmanın verdiği dokunulmazlık hakkına sığınıyorlar»** diyerek bunların partilerden ihraç edilmelerini, ihraç edilmedikleri takdirde partinin kapatılmasını istiyordu.

Buna karşılık **Çetin Altan** ise, Akşam Gazetesi'nde kendisine karşı hazırlanan tertiplerin içyüzünü birer birer ortaya koyarak okurlarına şöyle sesleniyordu: **«Bir yerde yazılarım çıkmaz olursa, arada sırada eski yazdıklarımı hatırlayın. Hepsi de haklı, hem de sapına kadar haklı yazılardır onların. Kırk yaşıma kadar o yazılar beni yaşattı. Ben de o yazıları yaşatmak için hayatımı kendilerine armağan ettim...»**

Karşıyız!

Çetin Altan'ın bu yazısının yayınlandığı Akşam Gazetesi'nin aynı sayfasında **Doç. Vural Savaş'ın «Sosyalizme İçin Karşıyız»** başlıklı yazısı yer alıyor, bir başka sütunda **İlhami Soysal** ise, kendisini şöyle savunuyordu: **«Süleyman Bey!.. Bilmelisiniz ki, sizin çevrenizdekiler bize ne kadar komünist diye saldırırlarsa saldırsınlar, biz diktatörlüğe müncer olacak bütün rejimlere olduğu gibi, *komünizmin* diktasına da karşıyız.»**

Zam ve Zamiye

Kırşehir, Özel

Tekel *maddelerine zam* yapıldığı gün doğan ikizlere «Zam» ve «Zamiye» adı konulmuştur. Kırşehir'in Kuşdili Mahallesi'nde Ümmü Gülsüm adında bir kadından doğan ikizlerden biri kız, biri erkektir.

MİLLİYET
(3 Şubat 1967)

Demirel'in sözlerini **Yeni Gazete** başyazısında şöyle eleştirdi: **«Demirel'in özellikle ordu kademelerini yıprattığı iddia olunan çevrelere ihtar niteliğindeki beyanını olumlu karşılamamak mümkün değildir. Ancak Başbakan'ın böyle bir ihtarı tek yönlü değil, sağ ve sol, her iki cephede de aşırı uçlara giden çevrelere yöneltmesi beklenirdi. İşte Türkiye'de mutlak anlamda huzuru sağlamak için böyle gerçekçi bir teşhise ihtiyaç vardır.»**

Susturamazsın!

Milliyet'te **Refik Erduran** ise, *Demirel'in demecini* şöyle cevaplandırdı:

«Son demecin gerçek anlamı şudur:

— Ben şimdiye kadar karşımda bilinen bazı güçleri artık yanıma aldım. İyice kuvvetlendim; bundan sonra fazla tenkit falan istemem. Susmazsanız sustururum.

Bizim de cevabımız - izninizle - şu:

— Kişileri türlü yollardan susturabilseniz bile tenkitleri susturamazsınız efendim. Yanlış ve tehlikeli teşhisler koyuyorsunuz. Sivil ve asker bütün vatansever aydınlar her şeyin farkında.»

27 MAYIS VE AMERİKAN ALBAYI

Bir başka ihtar daha olmuştu o gece. Türk emniyeti ile zaman zaman işbirliği yapan bir Amerikalı albay vardı o zaman. Aygün'ün onunla randevusu vardı. Bu teması yapmak için Yeşilköy'e gidecek, fakat Amerikalı albayı bulamayacak ve maalesef konuşamayacaktı. Oysa Amerikalılar bu gibi hallerde özür dilemek için telefon ederlerdi.

Aygün'ün Yeşilköy'e gidişi saat 21'e rastlıyordu. İhtilâlden sonra ise Aygün'ün bu gezisi gazetelerde «Kemal Aygün kaçmak üzere iken Yeşilköy yolunda yakalandı» şeklinde yorumlanmıştı.

Amerikalı albay neden acaba bu randevuya sadık kalmamıştı? Kemal Aygün de bu soruya hâlâ bir cevap bulamamaktadır.

MİTHAT PERİN
(Haber - 31.1.1967)

ANT • Haftalık Siyasi Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSSUUD CADDESİ, TAN HANI, 302, SİRKECİ - İSTANBUL • Tel.: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ • Ankara Temsilcisi: MEHMED KEMAL, Tel: 12 58 66 • Dizildiği ve basıldığı yer: TAN MATBAASI • Fiyatı: 125 Kuruş • Abone şartları: Yıllık 60 Lira, Altı aylık 30 Lira, Üç aylık 15 Lira • İlân tarifesi: Bir sütunda santimi 25 Lira, yayın ilânlarına %20 indirim uygulanır • Tek sütuna 5 santimlik kutu halinde yayın ilânları 50 Lira'dır.